

GLAS GORENJSKE

UREJA: UREDNIŠKI ODBOR / ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / UREDNIŠTVO IN UPRAVA: KRANJ, SAVSKI BREG 2; TELEFON 475; TEKOČI RAČUN PRI NB KRANJ-OKOLICA
ST. 624-T-127 / IZHAJA VSAKO SOBOTO / LETNA NAROČNINA 400 DIN, POLLETNA 200 DIN, CETRTLETNA 100 DIN, MESEČNA 35 DIN / POSAMEZNA STEVILKA STANE 8 DINARJEV

Peto zasedanje OLO Kranj

Vprašanje Smlednik - Veržej ne bi smelo biti vprašanje

Razprava o socialno-zdravstveni zaščiti - odločitev o cenah zdravstvenih uslug odložena - sprejet predlog o poslovanju trgovskih, gostinskih in obrtnih obratov

Okrajni zbor in zbor proizvajalcev Okrajnega ljudskega odbora Kranj sta imela dne 29. maja svojo V. sejo. Na skupni seji so odborniki obravnavali problem zdravstvene in socialne zaštite v okraju, razpravljali o novem načinu finansiranja in poslovanja zdravstvenih ustanov in o predlogu o presejitvi smledniškega vzgajališča v Veržej, na kar sta se zbora zbrala na ločeni zasedanji.

Predsednica Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko tovarišica Mira Svetineva je v obširnem referatu obdelala osnovna vprašanja zdravstva in socialnega skrbstva v okraju. Ugotovila je, da je bil v zveznem merilu kmalu po osvoboditvi zagotovljen pozitiven razvoj zdravstvene, socialne in delovne zakonodaje, da pa je bilo izvajanje teh principov v okra-

jih, mestih in občinah premalo dosledno. Razvoj pa nas sili k sistematičnejšemu obravnavanju vseh teh problemov. Predvsem je treba, da pri reševanju posameznih primerov sodeluje čimširši krog ljudi in da se za to zanimajo vsi organi družbenega upravljanja. Skrb za socialno in zdravstveno zaščito ljudi ni samo stvar Sveta za ljudsko zdravstvo in socialno politiko.

Ko je govorila o vzrokih obolenj, je dejala, da je vzrok številnim boleznim prav nepoučenost naših ljudi o osnovnih higienskih principih, da pa so temu deloma krive tudi življenjske prilike, v katerih zavarovanci živijo. V okraju je bilo v letu 1952 19.209 zavarovancev, številka obolenj pa se je povzpela na 15.725. Na ta

način je bilo izgubljenih 362.700 delovnih dni.

V okraju je precej pereče tudi vprašanje brezposelnosti. Trenutno je na posredovalnici za delo prijavljenih 478 brezposelnih, od tega 353 žena, ki so so po večini nekvalificirane. Posredovalnica za delo vseh teh ljudi brez pomoči ljudskih odborov, delavskih svetov in sindikalnih organizacij po podjetjih seveda ne bo mogla zapolniti. Ta problem se bo rešil le z razširjenostjo proizvodnje, z organizacijo novih podjetij, z raznimi lokalnimi javnimi deli itd.

Za socialne podpore je v okraju predvidenih približno 25 milijonov dinarjev, kar pa je še vedno premalo in so podpore v večini primerov premizke. Delen vzrok za to je premajhna kritičnost pri ugotavljanju, kdo je upravičen, da prejme podporo. Zato bi bilo potrebno, da občine dobe lastne socialne sklade.

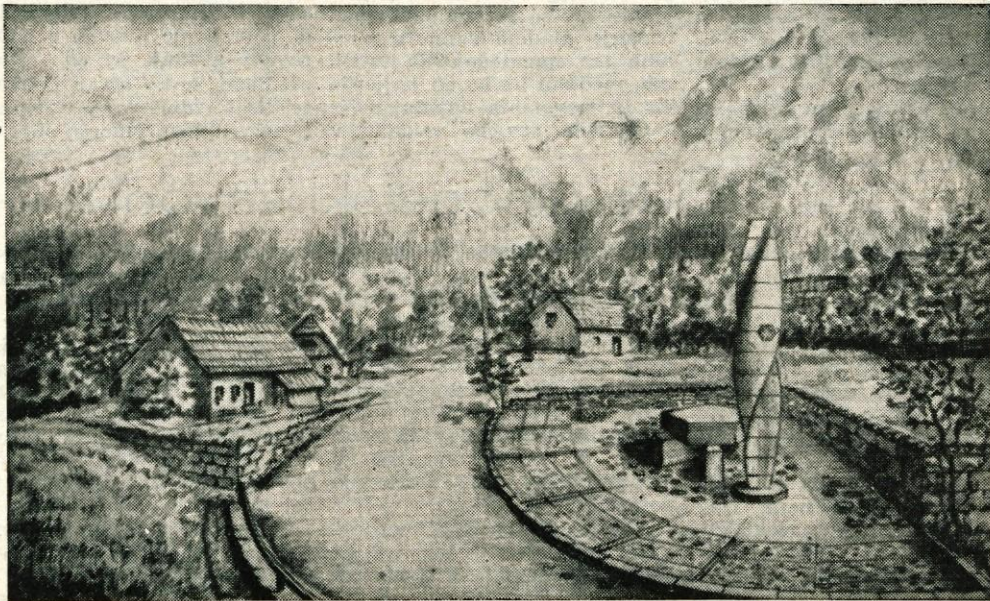
V nadaljevanju zasedanja so odborniki obeh zborov razpravljali o cenah zdravstvenih uslug, ki jih je okrajnemu odboru predložil Okrajni zdravstveni dom. Dokončno določitev cen pa so preložili do prihodnjega zasedanja. Dotlej bodo proučili možnosti, če bi se dalo predlagane cene znižati.

Odborniki obeh zborov so soglasno odbili predlog Sveta za prosveto in kulturo LRS naj se Deško vzgajališče v Smledniku preseli v Veržej. V razpravi so se strinjali s tem, da je delo vzgajališča tako v pedagoškem kot v ekonomskem pogledu zelo pozitivno in da bi bilo zelo neekonomično zavod preseliti. Pri zavodu je namreč kmetijsko gospodarstvo s 53 ha obdelovalne površine, na katerem redijo plemensko živino, pridelujejo semenski krompir itd. Na tem posestvu se vzgaja mladina v ljubzen do kmečkega dela, že v jeseni pa namestijo ustanoviti tudi kmetijsko šolo.

Na ločenih sejah so odborniki zbora proizvajalcev in okrajnega zbora sprejeli odlok o obratovalnem času trgovskih in obrtnih poslovalnic. Nov odlok predvideva, da bodo trgovine (razen dežurnih poslovalnic) v sobotah popoldne zaprte po en dan v tednu. Sprejet je bil tudi odlok o delitvi sredstev sklada za vzdrževanje hiš. Po tem odloku lahko lastniki hiš uporabijo za popravila poslopj 80 odstotkov vplačanega zneska, 20 odstotkov pa bodo uporabili občinski ljudski odbori za vzdrževanje in graditev novih stanovanjskih hiš.

Zbor proizvajalcev je obravnaval tudi vprašanje amortizacije in potrditve bilanc industrijskih podjetij za 1952. leto.

Pred proslavo 11-letnice ustanovitve Kokrškega odreda

V nedeljo, 14. junija na svilenje v Goričanah na partizanskem slavu! Na sliki: spomenik padlim borcem, ki ga bodo Goričani ta dan odkrili.

Izdajalcu v spomin - slovesna maša

Uspel občni zbor SZDL v Domžalah - „Modrijani“ modrujejo...

Pred nedavnim so v Domžalah na množičnem sestanku SZDL, združenim z volitvami v mestni odbor te organizacije, razpravljali o politični, kulturni in gospodarski dejavnosti. Med drugim je bilo govo-

mišljati na gradnjo novega kulturnega doma. Inicijativni odbor, ki naj zbere denar in organizira priprave, je že izvoljen.

Na dnevnem redu je bila tudi razprava o telesnovzgojnem

cem in izdajalcem Čebuljem. Župnik je slovesno mašo javno oznanil. Zaradi tolikšne predrznosti so se ljudje tako ogorčili, da je moral poseči v stvar LOMO in župnika opozoriti. Matija Tomc se je izgovarjal, češ da ni vedel, kdo je Čebulj, ker ga med okupacijo ni bilo v Domžalah. Ljudje pa izjavi ne verjamejo, kajti vse potrebne informacije o Čebulju bi mogel dobiti od svoje kuharice, ki je med vojno živela v teh krajih in dobro ve, da je Čebulj tisti, ki je v Domžalah streljal in pretepal nedežne, zavedne rodoljube.

Ob koncu so se zborovalci pomenili še o občinskem festivalu od 13. do 21. junija, na katerem bodo sodelovale vse igralske družine, telesnovzgojna društva in pevski zbori.

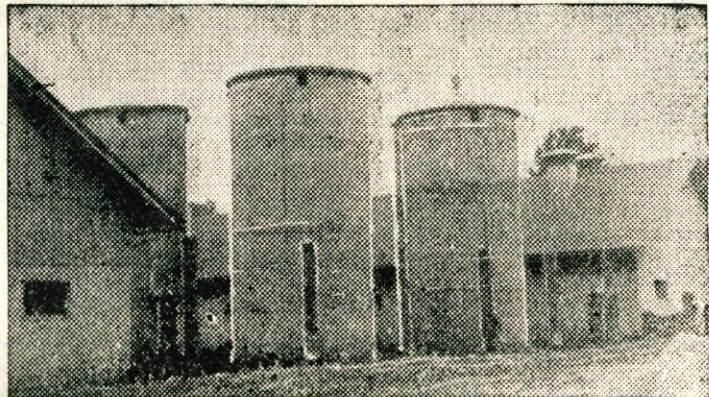
V celoti je zborovanje lepo potekalo. Škoda le, da se na razposlana vabila ni odzvalo več članov SZDL.

Domžale bodo dobile ...

Mestna občina Domžale je med največjimi v Sloveniji. Zadnji popis prebivalstva je pokazal, da ima 9366 stalnih prebivalcev. Posebna značilnost občine je za naše razmere močno razvita industrija, ki daje ton življenju in razvoju občine. Letošnji plan investicij Ljudskega odbora zajema približno 29 milijonov dinarjev. Plan bo mogoče v celoti uresničiti, če bo odbor dobil investicijski kredit v višini 6 milijonov dinarjev. Znatna sredstva po tem planu bo občina vložila v šole. Največ zahteva dograditev šol v Dobu in Krtini. Za šole bo porabljenih približno 3 milijone dinarjev.

Gradi se tudi nova ambulanta v zgradbi LOMO, ki jo bo treba na novo opremiti in izpopolniti. Za to bo potrebnih več kot 4 milijone. Tudi dela za zgraditev letnega kopališča so se že pričela. Po načrtih sodeč, bo bodoči olimpijski bazen eden najlepših in najmodernejših v Sloveniji. Gradbeni odbor je že sam zbral poldrug milijon, LO bo prispeval dva in pol milijona din, ostala sredstva pa si bo moral gradbeni odbor preskrbeti sam, upoštevajoč tu tudi prostovoljno delo.

Ko se je pred časom na nekem množičnem sestanku govorilo o kopališču, se je oglašil nekdo, naj se raje zgradi vodovod, ki je potrebnejši. Res (Nadaljevanje na tretji strani)

Moderni silosi na Pšati

ra o kopališču, ki ga Domžale ni nujno potrebujejo. Nekdo je predlagal, naj bi denar za gradnjo prispevali vsi delovni kolektivi, obrtniki in kmetje. Začetna dela so že v teku. Predstavniki borcev so predlagali, naj bi za 29. november postavili padlim borcem in talcem spomenik. Sedem velikih kamnitih blokov, kolikor bi jih bilo potrebno, bodo nabavili v Hotavljah. Spomenik bo izdelal akademski kipar tov. Smerdu.

Ker še nimajo dovolj sredstev za spomenik, bodo organizirali nabiralno akcijo in z učeli prodajati fotografije osnutke bodočega spomenika. Zborovalci so se seznanili še s kulturno-prosvetnim delovanjem »Svobode«. Od ustanovitve do sedaj je društvo prav lepo napredovalo; uspehi so zlasti lepi, odkar se zavzemajo za diuštvo prosvetni delavci. Ker stavba »Svobode« družbenim potrebam ne ustreza, bo nujno

društvu »Partizan«. 250 članov je za Domžale kar precej, ni pa zadovoljivo to, da se članstvo bavi predvsem s športom, za telovadbo pa ne kaže interesa. Med razgovorom o šolskih problemih je bil v ospredju problem približno 200 mladincev, ki jih bo treba pravilno usmeriti v poklice. Nujno bo vplivati nanje, da se zaposlijo v tako imenovanih kritičnih poklicih.

Med razgovorom o mladini je bilo rečeno, da imajo posamezniki precej moralnih prestopkov na grbi. Nekateri uživajo preveč alkoholnih pijač in izrabljajo proste ure v glavnem za ples. Predstavniki mladine je dejal, da bi se morale za mladinska vprašanja v še večji meri zanimati množične organizacije, ki naj bi skrbjele tudi za zdravo in vedro zabavo. Predlagal je, naj bi čimprej ustanovili tudi v Domžalah Društvo prijateljev mladine.

Predsednik LOMO Domžale pa je tokrat javno ožigosal nekaj članov Mestnega občinskega ljudskega odbora zaradi nepačnega tolmačenja agrarne reforme. Pred javnostjo so »modrovali«, češ da bi morali nekaterim odvzeti zemljo vrniti, da bi morali imeti vsi kmetje enako davčno stopnjo ne glede na obsežnost zemljiške površine, razen tega širijo isti odborniki laži, da plačujejo kmetje davek tudi za državno posestvo Pšata.

Končno so zborovalci ostro obsodili početje domžalskega župnika, ki je hotel brati slovesno mašo za pokojnim klav-

Proslave v Kamniku

Kamniške žene so letos tako skrbno organizirale »Teden matere in otroka«, kakor še nikoli. V ponedeljek so priredile v dvorani kulturnega doma »Potjetja Kamnik« akademijsko »Lira« ter kot recitatorji člani ljubljanske Drame. Izvajanje programa je bilo na dostojni višini, obisk pa zadovoljiv. Drugega junija pa so ob navzočnosti številnega občinstva najmlajši tekmovali s skyroji,

medtem ko se je v sredo uveljavila Ljudska univerza, ki je za ta dan povabila iz Ljubljane dr. Zlebnika, da je Kamničanom predaval o vzgoji otrok.

Danes, v soboto pa bo posebno živahno v Melkinjah. Na otroškem igrišču bodo priredili velik sejem in rajanje. Zaključna kulturna prireditev bo v nedeljo, spet v dvorani »Potjetja Kamnik«. Na tej prireditvi bo sodelovala tudi plesna pionirska skupina iz Osnovne šole Vrtaca.

predlog, naj bi poročane žene ostale doma. In vendar se to dogaja, o tem pišejo celo naši časopisi. Rentabilnost za vsako ceno je marsikateri vodilni ljudi v podjetjih (vključno delavski svet in upravni odbor, prenekaterikrat pa celo sindikalno organizacijo) pripeljala tako daleč, da je pozabil, da socializem ni zaradi socializma, marveč, da je treba v imenu socializma, hkrati s težnjo za povečanjem proizvodnje, utrjevati nove, boljše, človeške, skratka socialistične odnose med ljudmi in do ljudi. Za nosečo ženo je n. pr. danes problem dobiti nekje zaposlitev. Vsak se jo zaradi »nerentabilnosti« brani.

Ne; ženo iz proizvodnje, da bo delala doma, marveč: ženo razbremeniti doma, da bo lahko delala več in bolje kot dosedaj in da se bo lahko družbeno uveljavljala! Po osemurnem delovniku v podjetju čaka v današnjih prilikah ženo doma vsaj tako dolg delovnik. Občinski odbori in vse množične organizacije bi morale razmišljati o ustanavljanju pralnic, likalnic, dobrih delavskih restavracij itd. Obenem, ko bi se ženo-delavko s tem močno razbremenilo, bi ta pod-

videli, da moramo v tem pogledu še marsikaj spremeniti. Prav pomanjkanje splošne kulturne razgledanosti je bistveni vzrok, da žene same sebe podcenjujejo in ne uveljavljajo svojih pravic, ki jim jih naši zakoni v polni meri dajejo.

O vseh teh problemih so v torek, 2. junija razpravljale žene kranjskega okraja na svojem posvetovanju. Prisotna je bila tudi njihova predsednica in org. sekretarka CK ZKS tovarišica Vida Tomšičeva.

V zelo živahno in plodno razpravo je posegla tudi tovarišica Tomšičeva in med drugim dejala, da je danes ves problem ženske enakopravnosti v tem, da žena aktivno poseže v družbeno življenje in se za enakopravnost bori. Seveda je to prenekaterikrat težko, saj še na vsakem koraku vidimo ostanke malomeščanskega gledanja na ženo. Če pa si žena hoče pridobiti ugled, potem mora aktivno sodelovati v našem družbenem razvoju in ta razvoj pravilno tolmačiti. Dotaknila se je tudi problema brezposelnih žena, govorila o naši politiki na vasi, o nezdružljivosti naših trgovskih mreži in o gospodarskem kriminalu v naših podjetjih.

Finance - kamen spodtike

Domala vseh osemnajst dosedanjih vlad je padlo zaradi svoje finančne politike

Ko z velikimi težavami postavljajo v Franciji novo vlado, je prav, da se malo zadržimo na bistvenih vzrokih, ki so povzročili, da se je v povojnih letih zvrstilo na čelu države že osemnajst vlad. Kot vemo, je zašla Francija po vojni v izredne gospodarske težave. Razen tega, da je postopoma zgubljala tla pod nogami v Evropi, se ji je začel občutno krhati njen kolonialni imperij. Vojska v Indokini in nemiri v Tunisu in Maroku, so finančne težave še povečali.

Danes predstavlja finančno vprašanje najobčutljivejšo točko v celotni gospodarski politiki Francije. Na tem vprašanju so se razbile domala vse dosedanje vlade. Zadnja — osemnajsta — vlada g. Rennée Mayerja je dobila nezaupnico parlamenta prav zaradi njene finančne politike in proračuna.

Zelo zanimivi podatki, ki lepo ilustrirajo ekonomske težave današnje Francije, so primerjave proračunov povojnih vlad, s proračuni iz let pred prvo svetovno vojno. V letu 1951, torej v petem letu vojne v Indokini in v letu, ko je Francija opremljala svoje divizije za Evropsko armado, je Francija porabila za oborožitev samo 0,1% več proračunskih sredstev kot v letu

1913. Toda v letu 1913 je 28,3% proračunskih izdatkov za vojsko predstavljalo samo 4,2% narodnega dohodka, medtem ko je v letu 1951 izdelek za vojsko predstavljal 5,8% narodnega dohodka. Iz navedenega se torej jasno vidi, da narodni dohodek pada.

V zadnjih desetletjih francosko gospodarstvo stalno nazačuje. Ogromni izdatki za oborožitev moderne armade, ki rastejo iz leta v leto in vojna v Indokini, ki vsako leto požre na milijarde frankov, to nazadovanje še pospešujeta.

V letu 1950 je bila Francija upnik Evropske plačilne unije, že naslednje leto pa se je pri Uniji zadolžila za 450 milijonov dolarjev. V februarju 1952. leta so državne rezerve zlata tako upadle, da bi se z njimi lahko pokrili samo 3-dnevni državni stroški. V aprilu 1953. leta se je deficit povečal za 250 milijard frankov. Celotni deficit je tako dosegel vsoto 1 bilijona frankov. Zunanje trgovinski deficit je v letu 1950 dosegel 600 milijonov dolarjev, že naslednje leto pa se je približal milijardi. Danes pa je zunanje trgovina Francije deficitna že za več kot milijardo in pol dolarjev. Temu primerne so tudi cene posameznem artiklu na notranjem tržišču. V letu 1950 je Fracoz kupoval petnajst in pol krat dražje kot v letu 1913. Danes pa so cene še večje.

Bistveni vzrok — toda, seveda, ne edini — za takšno stanje so vojna postojenja, ki jih je Francija doživela v prvi in drugi svetovni vojni. Prva svetovna vojna je stala Francijo 20 milijard zlatih frankov, stroški druge svetovne vojne pa se cenijo na 30 do 35 milijard zlatih frankov. V prvi svetovni vojni je Francija izgubila pol milijon prebivalcev, druga svetovna vojna pa je zah-

tevala okrog 600 tisoč žrtev. Materialna škoda, ki jo je utrpela Francija v zadnjih dveh vojnah je prav tako ogromna. V prvi svetovni vojni je bilo močno porušeni trinajst okrožij (departementov), v drugi pa kar 74. Prav tako je v obeh vojnah močno prizadet stanovanjski fond. Med prvo svetovno vojno je bilo uničenih 298.468 stanovanjskih hiš, 366.476 stanovanjskih hiš pa poškodovanih. Po drugi svetovni vojni so morali Francozi na novo zgraditi 311.000 poslopij 926.300 pa so jih morali temeljito popraviti. Mnogo je bilo med vojnami uničenega kmetijskega strojnega parka prav tako par deset tisoč kmetijskih posestev.

Tudi industrija je bila težko prizadeta. V prvi svetovni vojni je bilo 16.717 industrijskih in trgovskih podjetij poškodovanih, 4.486 pa porušeni. Se žalostneje pa je bilo stanje v industriji in trgovini po drugi svetovni vojni. Število poškodovanih industrijskih in trgovskih obratov se je povzpelo na 144.000, porušeni pa 49.500.

Francija se še ni opomogla od prve svetovne vojne, ko jo je že zadelo še hujše pustošenje. Materialnim težavam metropole se je pridružila še draga in draga vojna v Indokini. Notranje politične borbe in trenja, ameriška ekspanzionistična politika in agresivni pritiski z vzhoda, so materialne težave še bolj zaostrile.

Tudi teh nekaj skopih podatkov lahko vsaj deloma pojasni, zakaj so vse francoske vlade postavljene na tako šibkih temeljih. Hkrati pa ti podatki povedo, zakaj za domala vse vlade vprašanje finančne politike pomeni največji kamen spodtike.

Kaj bo z Bohinjskim jezerom

Prosim, da bi v vašem listu sprožili razpravo o Bohinjskem jezeru. Ob jezeru namreč strokovnjaki že dva meseca raziskujejo teren, da bi pripravili načrte za novo hidrocentralo v dolini Soče, ki bi črpala vodo iz Bohinjskega jezera. Vse to povzroča, med prebivalstvom mnogo najrazličnejših komentarjev in tudi bojazni, da bo Bohinj ostal brez jezera, saj se govori, da bo vodna gladina padla za 10 pa tudi 15 metrov, oz. narasla za 3 metre.

Prav bi bilo, da o nameravanem projektu elektrarne spregovorijo širša javnost in pove: ali je bolje, da izgubimo enega najlepših letovišč v Jugoslaviji ali je bolje, da se voda iz Bohinjskega jezera izkoristi za proizvodnjo električne energije.

Nam Bohinjcem ni vseeno, če bi nam uničili prirodne lepote kraja.

Jože Jeraj

Odg. uredništva: Za novo elektrarno Doblar v dolini Soče so izdelani šele idejni osnutki. Izdelal jih je ing. Marko Lavrenčič iz Ljubljane. Po teh načrtih naj bi se del vode iz Bohinjskega jezera speljal po 14.850 metrov dolgem in 5,4 metrov širokem cevovodu v Sočo. Na ta način bi dobili približno 360 metrov visok padec, kar pomeni, da bi lahko z majhnimi količinami vode proizvajali ogromno električno energijo. Nova elektrarna bi imela 4 agregate in bi dajala letno 380 milijonov kilovatih ur, torej še enkrat več kot n. pr. Vuzenica. Izredno važna bi bila nova centrala predvsem zato, ker bi dajala tkzv. plemenito energijo to je tisto energijo, ki ne bi bila odvisna od stanja vode v posameznih letnih časih. Razen tega bi

predvidena hidrocentrala zadrževala od vseh do sedaj zgrajenih elektrarn najmanj investicij in bi bila zgrajena v zelo kratkem roku, celo pred elektrarnami, ki se že sedaj gradijo. Stroški za elektrarno bi znašali 10 do 12 milijard in bi se amortizirali (izplačali) že v petih 4 letih.

Izgled Bohinja bi se z novo hidrocentralo spremenil samo delno, na turizem pa te spremembe ne bi bistveno vplivale. Gladina jezera bi sicer nihala od 2 navzgor do 10 metrov navzdol, vendar je treba upoštevati, da se je že sedaj v času večjih nalivov voda v jezeru dvignila tudi za 3 metre in da bo jezero padlo pod sedanjo gladino samo v zimskih ter spomladanskih mesecih, medtem ko bo od 1. junija do 15. novembra napolnjeno.

Odtočna cev bo vzdignjena v

zemljo nekako 100 metrov od šterove skale (torej proč od jezera) in je s ceste ne bo niti videti. Iz projekta se torej vidi, da lepota kraja poleti ne bo trpela, da pa bi nova hidrocentrala predstavljala ogromno gospodarsko korist za našo državo.

Seveda, to so šele idejni načrti, o katerih se bo še mnogo razpravljalo. Letošnja dela niso priprava za gradnjo centrale, marveč samo preizkušnje terena. Če bo teren primeren, se bodo pripravili načrti in takrat šele bodo začeli s pripravljalnimi deli. Dokler pa je pred nami samo idejni osnutek, je prav, da čimveč ljudi pove svoje mnenje o nameravani gradnji in da svoje predloge, kako stvar čimbolje rešiti. Uredništvo je pripravljeno vsa taka mnenja objaviti.

Je Geodetski zavod kriv?

V zadnji številki »Glasu Gorenjske« sem bral članek o vandalskem poseku lesa v gozdovih pri Cerkljah. Menim, da se v tem članku po krivici napada Geodetski zavod LRS v Ljubljani, ki pri vsej stvari ni prav nič zakrivil. Kot nepriizaden uslužbenec Zavoda smatram, da je k omenjenemu članku treba dati naslednja pojasnila:

Geodetski zavod LRS v Ljubljani (v članku je bila enkrat po pomoti omenjena tudi Geodetska uprava) je ustanova s samostojnim finansiranjem in pogodbeno izvršuje geodetske storitve za državni, zadržni in privatni sektor. Pri delu se člani Zavoda ravnaajo točno po navodilih tistega, ki jim je meritve poveril. Pri tem nimajo niti dolžnosti niti pravice

kogarkoli o svojem delu obveščati. V kolikor je o merjenjih treba obvestiti javnost, pa je to dolžnost investitorja, ker je on edini, ki ve, zakaj je delo naročil. Da je temu tako, jasno kaže obvestilo o geodetskih delih na področju Kranja, objavljeno dne 23. maja v »Glasu Gorenjske«. O teh delih je javnost obvestil LOMO Kranj, torej investitor.

Pripomnil bi še, da so poseki v geodetske svrhe zakonsko odobreni, prizadeti posestniki pa lahko od investitorja terjajo odškodnino za nastalo škodo.

Hinčo Vodnik, geomter

Toliko v pojasnilo

Stražiški kino »Svoboda« je na svojih lepokih objavil, da bo v ponedeljek zvečer kino predstava. Ljudje so prišli, a predstave ni bilo. Marsikdo se je zaradi tega razburjal in si zadevo napak tolmačil. Dejstva so pa takale:

Kino »Svoboda« se je odločil za predstavo v ponedeljek, ne da bi pred tem povprašal lastnika dvorane, delavskega prosvetno društvo »Svoboda«, če je dvorana ta večer prosta ali ne. Prav zaradi tega je kino predstava odpadla. »Svoboda« oziroma njegova igralska družina je namreč določila ta večer za generalno »škandal«, veseloligre, katere premiere je bila že v sredo. Društvo bi moglo generalko prestaviti na torek, toda prestavljanje vaje na naslednji dan bi bilo precej

tvegano, kajti igralci so vsi po vrsti amaterji, zaposleni v najrazličnejših podjetjih in ob najrazličnejšem času. Lahko bi se torej zgodilo, da v torek ne bi bilo vseh, ki nastopajo v »škandalu«. Zato torej generalke niso prestavili in je morala odpasti pač kino predstava.

Če bi kino podjetje pravočasno stopilo v stik s društvenim vodstvom, bi te zmešnjave vsekakor ne bilo.

Sprehajališče ob Kokri

Po dolgih letih sem zopet obiskal Kranj. Ker sem imel še iz prejšnjih časov v spominu prijetno urejeno sprehajališče ob Kokri, sem se napotil tjakaj. Toda moje razočaranje je bilo veliko. Lesenih mostičkov preko vode in skal ni več, poti so neurejene, sprehajalcev ni. Srečal sem deklico, ki je pasla živino, in malega pobiča s sekuro. Ta mi je povedal, da bo nasekal nekaj krme za kozo, ker je ta svet sedaj državen.

Malo više ob vodi sem srečal ribiča, ki je lovil lipane. Ker sem sam precej navdušen ribič, sem pričel z njim razgo-

vor in ga nekaj časa spremljal. Zanimal sem se, zakaj je vse tako zapuščeno in zaraščeno. Žalostna je bila razlaga ribiča, da je ta svet sedaj »ničija zemlja«.

Ne vem, če namerava mestni občinski odbor te poti zopet urediti. Industrijsko mesto, kakršno je Kranj, bi vsekakor lahko našlo potrebna sredstva za to. Na vsak način je čas, da to »ničijo zemljo« spoznamo za našo. Dejstvo je, da bi Kranj z ureditvijo te krasne soteske pridobil sprehajališče, kakršnega redko najdemo v naših mestih.

M. Z.

Franc Štefe - Miško

ROJSTVO KOKRŠKEGA ODREDA

Bitka na Osnovčku

Sedmi dan so se pod taboriščem prvič pojavili Nemci. Da bi jim prišli čim bližje, so jih partizani celo izzivali. Toda Nemci so si teren previdno ogledali in jo potem jedrno ocvrli v dolino. Njihova strahopetnost je vtila partizanom novega poguma. Niti na misel jim ni prišlo, da bi se sedaj, ko Nemci vedo za njihove položaje, umaknili. Isti večer je četno poveljstvo odposlalo na teren več patrulj z raznimi nalogami, tako da je ostalo na Osnovčku samo 27 borcev.

Ko so Nemci zvedeli od svojih patrulj, da so partizani vrh Osnovčka, so se hitro pripravili na napad. Preko noči so zbrali tri tisoč mož, ki so do jutra obkolili partizane v treh močnih obročih.

Partizanske patrulje, ki so prejšnjega dne odšle na teren, se niso mogle več vrniti k četi, kajti nemške zasede so jih popolnoma odrezale.

Po prvih praskah med patruljami so Nemci z vseh strani navalili na vrh Osnovčka. Partizane so hoteli stisniti v čimozji obroč, nato pa jih v silovitem jurišu pregaziti. Toda prvi nemški val so partizani z močnim ognjem iz neposredne bližine tako razredčili, da so se morali preostali umakniti. Drugi naskok Nemcev je bil še hujši, vendar so tudi tega partizani odbili in prav tako tretjega. Ko so Nemci videli, da na ta način upornikom ne morejo do živega, so privlekli iz Kamnika vrsto topov in minometalcev in začeli obsipati hrib z vseh strani. Ljudje so poslušali to strahovito pesem topov in minometov, so z grozo v očeh zrlili na Osnovček. Vsi so mislili, da za partizane ni rešitve.

Vendar temu ni bilo tako. Zaradi izredno koničastega vrha (in prav na vrhu so imeli partizani svoje položaje), je večina izstrelkov eksplodirala prenziko ali pa na drugi strani hriba. Veliko teh izstrelkov pa je padlo na nemške položaje in prizadejalo sovragu

ogromne izgube, hkrati pa njegove vojske zelo demoraliziralo. Partizani so bili še vedno na višku moči in bi lahko vzdržali še več dni. Primanjkovatipa jim je začelo municije, zato so se morali kljub zmagi umakniti. Ko se je že močno stemnilo, so se

Iz vseh okoliških vasi so prinašali partizanom hrano...

na najbolj strmem pobočju hriba z jurišem prebili skozi sovražne vrste in s tem zaključili eno svojih izredno junaških in uspešnih bitk.

Nemci so imeli v tej bitki velike izgube. Tamkajšnji prebivalci, ki so morali naslednji dan odvažati mrtve in ranjene, so našli 93 mrtvih in 163 ranjenih. Partizanov pa je bilo samo 6 ranjenih. Toda ko so naslednjega dne pregledovali svoje nahrbtnike, so iz njih kar iztresali kroglice. Komandir Matevž je šele takrat opazil, da je njegova triglavka dvakrat močno preluknjana...

Po probu so se partizani umaknili v bližino šmartinske postojanke. Tu so se do dobrega odpočili. Ljudje, ki so se zelo veselili junaškega podviga partizanov, so jim prinašali z vseh strani hrano. Kar načuditi se niso mogli, da so ostali vsi v tako strašnem ognju živi.

Bitka na Osnovčku je imela velik političen in moralen pomen. Položaj partizanov se je znatno okreplil. V njihove vrste so začeli prihajati novi prostovoljci. Zaradi velikega dotoka novih borcev je prišlo konec

maja do reorganizacije čete v bataljon. V okviru bataljona sta bili najprej dve četi, nekoliko kasneje pa so formirali še tretjo. Vodstvo bataljona sta prevzela izkušena in popularna četna poveljnika Matevž in Mohor. Prvi kot komandant, drugi pa kot politkomisar bataljona. Vodstvo prve čete sta prevzela Franc Per Vid, ki je postal komandir, Tomaž Novak-Srečko pa politkomisar; drugo četo je vodil Tine Pestotnik-Miha, njen komisar pa je postal Janez Berlec-Nace.

Prva četa je operirala na področju Mo-

ravsko—Črni graben, druga na Tuhinjskem in v okolici Kamnika.

16. maja se je bataljon bogato založil z orožjem. Pobral ga je vaškim stražam v rudniku kaolina v Črni (6 pušk) in v Stahovici (10 pušk). Dve puški in eno pištolo je zaplenil bataljon nekaj dni pozneje v spopadu s sovražnikom za vasjo Palovče, ko ga je v taborišču napadlo večje število Nemcev. Nemci so namreč partizanom vsopot sledili, ko so se vračali iz akcije v Nevljah, in tako prišli do partizanskega taborišča. V spopadu sta dva Nemca padla, eden pa je bil ranjen.

Nekaj dni pred 9. junijem se je bataljon premaknil na Gojzd, da bi tam pripravil podroben načrt za napad na nemško postojanko v Stahovici. Aktivisti so jih podrobno seznanili s situacijo in razmerami na žandarmerijski postaji, občini in pošti. Z akcijo so partizani pričeli v noči med 8. in 9. junijem. Medtem ko je četa, ki je operirala na Moravskem in v Črnem grabnu, začela z raznimi napadi in sabotažnimi akcijami in s tem pritegnila večino sovražnikovih sil na ta predel, so ostali borci napadli Stahovico. Bitka je trajala od jutra do poldneva. Pri napadu so partizani enega orožnika ujeli, drugim pa se je posrečilo pobegniti. V postojanki so nato zaplenili večjo količino orožja in druge vojne opreme. Razbili in uničili so tudi nemške urade na občini in pošti, arhiv pa zažgali. Nemške kolone, ki so kmalu po napadu prodirale iz več smeri proti Stahovici, so naletale na tako močan odpor partizanskih zased, da se jim je šele po dvanajsti uri posrečilo prodreti v vas. Da je akcija tako brezhibno uspeša, je znatno pripomoglo sodelovanje prebivalstva, ki je bilo odločno na strani svojih borcev.

Tudi ta akcija je močno odjeknila med okoliškim prebivalstvom, saj so jo partizani izvedli tako rekoč v neposredni bližini Kamnika, kjer je imel sovražnik svoje najmočnejše postojanke.

Čez nekaj dni se je na Kisovcu nad Črno formirala še tretja četa Kamniškega bataljona. Za komandirja je bil določen Lojze, politkomisar pa je postal Stane Žirovnik-Misko. Operativno področje novoustanovljene čete je bil sektor okoli Krvavca in Kamniške Bistrice.

Naloge projektivnega biroja v Kranju

Takoj ko se je naše gospodarstvo sprostilo administrativnih vezih, so občine pokazale razgibano gradbeno dejavnost, kakor bi na to že komaj čakale. Zaradi te razgibanosti projektantska podjetja s težavo sproti dobavljajo načrte.

Po večletnem mrtvilu tudi Kranjčani lahko na vseh koncih mesta opazujejo gradnjo in urejanje že davno potrebnih stavb. Ta dela postavljajo pred projektantska podjetja velike naloge, katerih večji del je prevzel Projektivni biro v Kranju. Mestni ljudski odbor se je že lani pobrigal, da je Projektivni biro dobil več priznanih strokovnjakov. Zdaj ima 3 arhitekta, inženirja za ceste, ekonomskega strokovnjaka, 6 tehnikov in 2 administrativni moči, skupno torej 13 oseb. Poleg tega si podjetje pomaga tudi z zunanjimi sodelavci, ker je za posamezne načrte potrebno še sodelovanje drugih strokovnjakov. V kratkem pa bo dobilo nekaj novih moči, da bo moglo ustreči vsem naročilom.

Še preden je podjetje s pomočjo LOMO prišlo do svojih prostorov, se je z veliko vne- mo oprijelo novih nalog. V rekordnem času so bili izdelani projekti za osnovni investicijski program mesta (stanovanjski bloki, ureditev Zlatega polja, načrti za ceste, adaptacije, tovarniški objekti itd.). Samo v 5 mesecih letošnjega leta je imelo podjetje v delu preko 50 najrazličnejših projektov za investicijske vsote več 100 milijonov dinarjev. Delokrog podjetja pa ni omejen samo na območje mesta in o-

kraja Kranj, prav tako nima podjetje monopola na tem območju. Tako imajo njegovi projektanti v delu večje naloge za Jesenice, Postojno, Bled itd., poleg državnih pa tudi načrte za privatne zgradbe.

Čeprav je mlado podjetje že prebrodilo največje težave, teh še vedno ne manjka. Tako na primer investitorji ne naročajo načrtov že pred gradbeno sezono, kar bi bilo njim in podjetju samo v korist. Največja ovira pa je, da javnost ni dovolj poučena o ustroju in

nalogah podjetja. Ponekod so zmotnega mnenja, da je Projektivni biro oblastven organ. Zato dnevno prihajajo stranke po najrazličnejše informacije in mnenje glede gradbenih dovoljenj, prenosa lastništva parcel in podobnih administrativnih in pravnih zadev v zvezi z gradnjami. To vzame projektantom mnogo dragocene- ga časa. Ljudje naj bi se za- vedali, da so za vsa ta pojasnila pristojni edinele organi ljud- skega odbora, predvsem grad- bena inšpekcija.

Zakaj ovčereja v radovljiškem okraju nazaduje

Radovljiški okraj ima 4 do 5 ha neplodne zemlje, in sicer večidel po skalnatih pobočjih Julijskih Alp in Karavank. Ti predeli niti za pašnjo goved in konj niso primerni, medtem ko jih ovce lahko prav dobro iz- koristi. Prav zato bi morali posvetiti vprašanju ovčereje več pozornosti kot doslej, ko niti zadruga organizacija niti oblast nista skoraj ničesar u- krenili za razvoj ovčereje. La- ni so sicer nerazvite ovne ka-

kot lani, v Breznici pod Sto- lom čez dvesto manj, v vsem okraju pa okoli 1000 manj, se pravi, da je skupno število padlo za 15%.

Ovce redimo zaradi volne in zaradi mesa. Cena volne je sedaj razmeroma nizka pred- vsem zaradi konkurence z ju- ga. Vendar zaradi tega še ved- no ne kaže ovčerejo zmanjšati, saj je zalaganje trga z ovčjim mesom, ki je relativno poceni, za nas še zmeraj pomembno.

V hlevu ob skomni krmi, ki jo druga živina odklanja — ob ajdovi slami, krompirjevu, plevelu itd. Vsaka ovca ima letno 1 do 2 jagnjeta. Če raču- namo, da tehta spomladan- sko jagnje jeseni istega leta 30 kg, je torej letna prireja mesa na 1 ovco 30 kg. Pri več tisoč ovcah je torej proizvod- nja mesa že kar obilna, zato ovčereje ne kaže podcenjevati. Mislim, da sem v grobem

Pod strmimi stenami Kočne in Grintovca

strirali in nekaj slabših za- menjali z boljšimi, vendar je vse to daleč od načrtnega ov- čarstva. Letos je interes za selekcijo v ovčarstvu še bolj padel, ker tekstilno podjetje v Zupčah ni dobilo od okrajne- ga odbora dovoljenja, da bi za- menjavalo volno za blago. Ta- ko je ostala volna doma, izpo- stavljena kvarjenju. Mar ni to gospodarska škoda? Rejce o- vac je minilo navdušenje. Po podatkih iz Begunj je v tej vasi letos čez 100 ovac manj

Gorenjski kmet pride z ovče- rejo kaj poceni do volne za obleko, nogavice itd. Resda volna po trgovinah ni več tako draga, vendar finančna sro- stva kmetu ne dopuščajo, da bi si jo nabavljaj po svojih potrebah. Od sleherne ovce pa dobi po dvakratnih striženjih letno eden in pol do dva kga volne. Stroškov z ovco nima dosti. Ta žival se pase zunaj od 15. aprila do 15. novembra- torej povprečno 6 do 7 mese- cev, ostanek leta pa preživi

dokazal gospodarske koristi ovčereje. Oblastni organi in za- družne organizacije naj bi imele tudi ovčerejo v mislih, ko bodo odločale o uporabi fi- nančnih sredstev v skladih za pospeševanje kmetijstva in ži- vinoreje. Nujno pa bi bilo tu- di, omogočiti zamenjavo blaga med tekstilnimi podjetji in kmeti, kajti s tem bi zanima- nje za ovčerejo vsekakor po- večali.

Ms

Tržiške planine

(Nadaljevanje)

Vir zdrave in odporne živine pa so planine. Planine so za- belka tiste znane in prave go- renjske pasme, ki so jo vča- sih hvalili zaradi visoke mleč- nosti. S planin so prihajali najboljše plemenjake — biki, ki so potem daleč naokrog za- plodili zdrav zarod. Danes pa skoraj ni več dobrih pleme- njakov. Živina se izrojuje, nje- na proizvodnost pada, ljudje v mestih pa trpe pomanjkanje mleka in mesa.

Zdaj vam je morda bolj ra- zumljivo, zakaj se muči kmet iz tržiškega konca po trdih in nerodovitnih planinah in zakaj se res nikdar ne more povzpe- ti iz planine na vrh gore. Usta- vite se kdaj pri planšarjih, ne le zaradi prenočišča in lonca mleka, ampak da boste spo- znali tudi tisto planino, ki na svojevrstnem način osvetljuje vprašanja našega kmetijstva in našega gospodarstva nasploh, vprašanja, ki jih skušajo naši kmetje reševati resno in bolj iskreno, kot marsikdo misli.

Na občinskem sedežu v Tr- žiču so se zbrali zastopniki planinskih odborov. Tu je pred- stavniki za Lešansko planino, za Koroško, za Kofce, zastop- nik za Sijo, za Tegošce, za Dolgo njlvo, za Brsnino, le z

Javornika ni nikogar. Prihaja čas, ko bo treba v planino. Še nekaj tednov in živina se bo začela stekati v planino iz obeh dolin. Od vsehopsod, še iz Na- kla in bližine Kranja jo bodo prignali. Gospodarji bodo pri- šli do zbirališča, nekateri pa tudi na planino. Težko da bi se kdo do pozne jeseni še vr- nil, ali prišel opraviti svoj šht; to najbolj skrbi može, zbrane na skupnem sestanku. Nekaj bo treba ukreniti. Vedno manj je tistih pravih planincev, ki skrbijo za planino, za vodo, za to, da se popravi hlev, da se obnovi ograja, počisti kame- nje, iztrebi grmovje. Misel najstarejše prvobitne kmečke skupnosti je začela zamirati. Tako kot se je potopila v gozd Felča, tako ji sledi Brus- nica. Šijo zasipava kamenje apnenčevih meli, a kot v za- smeh se od drugega konca pla- zi praprot, rastlina kislega zemljišča, in vedno bolj du- ši travno rušo. Na Korošici so najlepši prostori zaraščeni z bujnim ščavjem, kar doka- zuje, da tód že stoletja nihče ni pospravil gnoja in ga raz- nosil po bližnjih pašnikih. Te gošče bi potrebovale hlec, a Lešanska planina rezervoar za vodo.

Polno je stvari, ki jih bo treba rešiti. Občinski odbor je popolnoma razumel vse potre- be. Lešanom je preskrbel brez- plačno ves material, dal Tego- ščanom podporo za gradnjo hleva in podpri vse, ki bodo letos na planinah gradili. Se- veda bo glavna skrb na samih planincih. Leti bodo morali planine očistiti in jih poslej napredneje izkoriščati. Od o- stranjevanje kamenja z zele- nic bodo imeli dvojno korist: s kamenjem, žganim v apno, bodo pašnike temeljito pogno- jili in tudi tako pridelek izbolj- šali.

Najvažnejše, kar so sklenili zastopniki planinskih odborov, je nedvomno to, da bodo uvedli obvezno čiščenje planin. Dela so bodo morali udeležiti vsi, ki pošiljajo živino na pašo. Da bo sklep uresničen, bodo ob priho- du živine zahtevali od vsako- gar 500 din, ki jih bo dobil na- zaj, če bo v planini opravil delo, določeno od pašnega od- bora. V kolikor pa bi kdo ra- je plačal kot delo, bo s tem denarjem plačana tuja delovna sila. Tistim pa, ki ne bodo sto- ril niti enega niti drugega, bo odbor odvzel pravico do pa- še na planini. Isto so sklenili tudi planšarji na Jezerškem.

Vse kaže, da so se začeli boljši časi in da se bo kon- čno rešilo vprašanje ureditve naših planin. Gospodarska nu-

ja sili živinorejce v to. Pri- pravljaja pa se tudi zakon o lo- čitvi gozda od pašne, katerega namen je, da se uredijo plani- ne po sodobnih načelih, tako kot je to v najnaprednejših ži- vinorejskih deželah.

Prva velika matura v Kamniku

Kamniško višjo gimnazijo so zapustili prvi osmošolci! Za- ključek šolskega leta so pra- znovali na tradicionalen način, kar je med dijaki izzvalo sploš- no veselje, v mestu pa vzbudilo veliko zanimanje. Glavna sve- čanost je bila pred vzhodom v gimnazijsko poslopje, kjer so absolutni izročili sedmošolcem velik srebrni ključ. Nato so ob zvokih fanfare in božna po- spremili dijake odhajajoče to- variše okoli gimnazijskega po- sloppja, popoldne pa po mestu. Medtem so se profesorji zbrali na konferenci in ugotovili, da je od 25 osmošolcev prepušče- nih k maturi 19, ena dijakinja ni ocenjena, 5 pa jih ima po- pravni izpit in sicer dva iz slo- venščine in trije iz mate- matike.

Uspehi v četrtem razredu nižje gimnazije so nekoliko slabši. Od 100 dijakov v treh oddelkih jih je 70 izdelalo, po- pravni izpit ima 23, 6 jih je padlo, 1 pa je neocenjen.

Za javno razpravo

O problemih vajeniških domov

Vseeno, kako ta mladina živi in kakšna je njena vzgoja.

Stanje v vajeniških domovih nam jasno kaže, da se vsi, ce- lo ustanovitelji domov, premalo zanimamo za življenje v teh zavodih. Namesto da bi bili do- movi prijazna in kulturna bi- vališča, so večidel prav na- sprotno. Učencem nudijo le najpotrebnejše, medtem ko je za fizikalno in prosvetno u- dejstvovanje, ki je za duševni in telesni razvoj mladega člo- veka nujno, vse premalo pre- skrbljeno. Da si mladina to- vrstnega udejstvovanja želi, dokazujejo tekmovalni uspehi mlekarke in kovinarske šole v Kranju, kjer v športu in ljudski tehniki lepo napreduje- jo, gojenke gumarske šole v Kranju pa so se uveljavile z ljudskimi plesi, lutkovnim od- rom in v glasbi. Lepe uspehe ima tudi mladinski aktiv in- dustrijske šole v Zireh.

Vajeniška mladina si želi vsestranskega udejstvovanja, žal pa je to zaradi gmočnih težav, ponekod tudi zaradi po- manjkanja prizadevnega vzgoj- nega kadra, ki bi iskal mož- nosti za fizikalno in kultur- no izobraževanje vajeniške mladine, le pobožna želja. Va- jeniški domovi bi morali imeti v klubskih sobah lastne knjiž- nice, šahovske deske in rekvizite za različne druge igre in na vrtovih vsaj najnujnejše športne naprave. Več pozornosti bi morali posvetiti tudi pe- tju in nasploh glasbenemu po- uku. Le tako bo zrasel zdrav rod, ki bo znal prav uporab- ljati pozitivno dediščino svojih očetov. Z izpopolnitvijo vaje- niških domov bi marsikateri vzgojni problem, ki tare do- stva v teh ustanovah, odpadel.

Nasploh lahko trdimo, da so vsi sedanji vajeniški domovi pretesni. V »Iskri« n. pr. se mladina uči po spalnicah, ker nima internat niti učilnic. Ra- zumljivo, da v takih pogojih učencev ni mogoče niti teme- ljito kontrolirati, niti jim po- magati. Da bi učenje kvalitet- no izboljšali, bi bilo dobro or- ganizirati študijske grupe v

razredih, ki naj bi jih vodili predmetni učitelji.

Prostori v vajeniškem domu v Kranju in v industrijski šoli čevlarske stroke v Zireh so urejeni, v kolikor pač dopušča skromni inventar. Vendar so vajenci v obeh omenjenih usta- novah preveč utesnjeni. V Kra- nju ne ustreza stavba, v Zireh pa le-ta ni racionalno izkori- ščena. V zelo slabih pogojih žive tudi učenci gumarske šole v Kranju. Nujno bo torej mi- sliti na večji vajeniški dom v Kranju, na nove prostore za učence gumarske šole in na adaptacijo vajeniškega doma v Zireh.

Prehrana v domovih je sko- raj povsod zadovoljiva, čeprav plačujejo učenci za vso oskrbo samo 2900 do 4200 dinarjev. Prav zaradi tega imajo uprav- na vodstva domov velike fi- nančne težave, ki jim otežko- čajo pravilno ureditev zavodov. Povprečno imajo vsi vajeniški domovi v kranjskem okraju mesečno po 1000 dinarjev pri- manjkljaja pri vsakem gojen- cu. Delno jim krije primanj- kljaj Obrtna zbornica, vendar njene dotacije niso redne. Nu- jno bo torej misliti tudi na red- no dotiranje vajeniških domov. Pripomba velja tudi za vaje- niške domove industrijskih šol, saj so morali n. pr. v Zireh od- procati del inventarja, da so krili dolgove, čeprav sta imela i vajeniška šola i podjetje pre- cej dobička prav s pomočjo vajencev.

Posebno vprašanje so parti- zanske sirote v vajeniških do- movih, ki prejemajo po 4500 dinarjev, kar je za vzdr- ževalnino v domu, za knjige, obleko in čevlje odločno pre- malo! V nekaterih bratskih re- publikah prejemajo partizan- ske sirote v vajeniških domo- vih 6500 dinarjev mesečno, s čimer je mogoče kriti njihove potrebe.

Prav bi bilo, če bi kdo spre- govoril tudi o učnih uspehih vajencev in o odnosu vzgojne- ga in učnega kadra do vajen- cev!

Komunalna razgibanost v Domžalah

(Nadaljevanje s 1. strani)

je vodovod potrebnejši, vendar pa z denarjem, ki ga je obči- na določila za kopalnice, ne bi mogla vodovoda niti začeti.

Stroški za vodnjake in glavne cevovode bi znesli preko 150 milijonov dinarjev. Razen te- ga so potrebna doigotrajna proučevanja in meritve, pred- to se sploh lahko začne s pri- pravami. Kljub visokim stro- škom, pa se je odbor začel res- no baviti tudi z vprašanjem vodovoda. Sklenil je pogodbo za izdelavo načrtov, ki naj bi bili gotovi prihodnje leto. V iz- čelavi je tudi urbanistični načrt, za kar je že skrajni čas, ker se z nenačrtnim razširja-

njem naselij ustvarja nepo- pravljiva škoda. Oba načrta bosta stala preko 2 milijona dinarjev.

Na zborih volivcev so ljudje zahtevali, naj se začne že en- krat regulirati hudournik Kam- niška Bistrica, ki ob nalihvih povzroča veliko škodo. To je pa delo, ki presega moči obče- ne, saj bi regulacija samo na njenem odseku zahtevala pre- ko 30 milijonov dinarjev. Uspeh je mogoč le, če bi se dela za- čela po vsej dolžini hudourni- ka. Pravkar se ustanavlja vod- na skupnost, ki naj bi začela sistematično reševati ta pro- blem. Vprašanje denarnih sred- stev pa s tem seveda še ni re- šeno. Za letos ima občina na razpolago 960.000 din, s kate- rimi bo po meritvah in načrtih Vodno-gospodarske uprave iz- vršila najnujnejša zaščitna de- la, kar pa so seveda še mnogo premalo.

Posebno vprašanje so zelo slabe ceste v občini. Občinskih cest je blizu 100 km. Poiskati je bilo treba način, da se tu sprostijo iniciativa prebivalcev ter s čimmanjšimi stroški po- pravi čimveč cest. Celoten zne- sek za popravilo cest je ljud- ski odbor po predlogu komu- nalnega odbora razdelil na va- ške odbore. Vsi odbori so že začeli z delom. Rezultat je za- nimav: kjer je vaški odbor de- lo dobro organiziral in vzbudil pri ljudeh zanimanje, gre stvar hitro in dobro od rok, drugje pa slabše. Menda se je vaški odbor v Krtini najboljše znašel; vse vožnje in delo opravljajo vaščani brezplačno, plačuje se le material. Tako bodo v Krti- ni lahko popravili več cest kot drugje.

Več je še stvari, ki so v in- vesticijskem planu: dograditev občinske stavbe, gasilski vod- njaki, adaptacija stanovanj itd. Domžale sicer nosijo naziv mesta, vendar jim še mnogo manjka, da bi imela mestni izgled in da bi prebivalci lahko uživali vse ugodnosti urejene- ga mesta. Letošnja dela so še- le začetek v stremljenju, da se to kar najprej doseže.

Gospodarske novice iz vse domovine

ELEKTRARNA MADZARI DOBILA TRETJI AGREGAT

Čez kakih 15 dni bo v to- plotni elektrarni v Madza- rih pri Skoplju začel po- skusno obratovati tretji agregat z zmogljivostjo 10.000 kW. Doslej sta dva agregata dajala letno okoli 5 milijonov kW električne energije, vsi trije pa bodo povečali zmogljivost elek- trarne na 12 milijonov kW.

IZVOZ LJUTOMERSKIH ZADRUG

Zadruga ljutomerskega o- kraja so izvozile lani za 12 milijonov dinarjev pridelkov in živine. Največ so prispe- vale zadruga Rački vrh, Radgona, in Sp. Ščavnica. Z devizami bodo kupile na- prave za hladilnico in indu- strijsko predelavo sadja.

NAFTOVOD OD SISKU DO BAKRA

V Zagrebu proučujejo na- črte za 200 km dolg nafto- vod od rafinerije v Sisku do пристanišča v Bakru. Naftovod bi nas stal okoli 1,5 milijarde dinarjev, ven- dar bi se stroški prevoza nafte znatno znižali (od 1,30 din na 25 para pri kg).

IZVOZ PIVA

Zagrebska pivovarna pro- izvaja že 12 vagonov piva dnevno. Letos si je osvojila tudi tuja tržišča. Njena kva- litetna piva (Martovsko, Tomislav, Special) bodo to- čili med drugim tudi v Franciji in Afriki.

PRVI DOMAČI KOKS

V petek, 29. maja so v koksarni v Lukovcu (Bos- na) proizvedli prvi domači koks iz mešanice domačega in tujega premoga. Navzo- čih je bilo več naših, nizo- zemskih, nemških in belgi-jskih strokovnjakov. Vsi so bili s poskusom zelo zedo- voljni. Poudarili so, da ta uspeh ni velik dogodek sa- mo za našo domovino, mar- več tudi za Nemčijo, Nizo- zemsko in Belgijo.

NOVA NAFTINA POLJA

V Jermenovcih (AP Voj- vodina) so pred kratkim odkrili naftina polja. Prvi vagoni nafte iz teh novih naftnih polj, so bili že od- poslani v rafinerijo. Zaloge nafte zaenkrat še niso to- čno ocenjene. Smatrajo pa, da jih ni malo in preroku- jejo Jermenovcem značajan vpliv na celotno gospodar- stvo Vojvodine.

Williams: Tramvaj „Poželenje“

Sodobna ameriška književnost s Hemingwayem, Faulknerjem, Millerjem, Williamsom in drugimi se je v kratkem času po vojni zmagovito uveljavila doma, pa tudi Evropa ji že priznava nesporno prvenstvo. Poleg prevodov nekaterih romanov in novel so bile pri nas v zadnjem času uprizorjene skoraj istočasno tri moderne ameriške drame: v ljubljanski Drami Millerjeva »Smrt trgovskega potnika«, v Mestnem gledališču Williamsova »Steklena menažerija« in v Prešernovem gledališču istega avtorja »Tramvaj „Poželenje“.

Povečini obravnavajo vsi ti pisatelji snov iz nižnj življenja, kar pravzaprav ne preseneča. V izrazito tehnični civilizaciji, v zmehaniziranem družbenem stroju, ki preplavlja ves način in vsak izraz življenja, je pisatelj prisiljen iskati primarno, neizkrivljeno življenjsko manifestacijo pri malih in revnih ljudeh, saj ga vodi spoznanje, da bo le tu še našel nekaj nesprenmenljivo človeškega, kar je treba svetu izpovedati. Druga skupna značilnost te književnosti je sicer močna, toda enostranska osvetlitev, vsled česar njen svet ni strogo realen, temveč namerno spačen, stiliziran, zlasti ker je življenje v njem zreducirano predvsem na telesnost.

Slabost in moč ameriškega življenja in tiste književnosti, ki je veren odraz tega življenja, je v poenostavljenju. Toda tako enostavno, kot zatrjuje

Williams v svojem »Tramvaju«, življenje ni preprosta matematična enačba z eno samo neznanko — erosom, ki bi bil edini odločilni čimtelj v oblikovanju človeka in njegove usode. Ne verjamem, da bi dve tako popularni osebnosti, kot sta Stella in Stanley, docela različni po svojem mišljenju, čustvovanju, po okolju, iz katerega prihajata,

Tennessee Williams

mogla trajno in dokončno zvezati v tesnem in harmoničnem stilu edino le erotična komponenta. Ta par je nastal pod vplivom D. H. Lawrenceja in njegovega romana »Ljubimec lady Chatterley«, ki je svoj čas dvignil mnogo prahu, le da je Stanley na kulturni lestvici še za stopnjo nižje. (Na namerno podobnost in hoteno stopnjevanje kaže, da je gozdar lady Chatterley častnik iz prve vojne, Stanley podčastnik iz druge). Isto univerzalno zdravilo, le še bolj na debelo namazano, predpisuje Williams tudi drugemu paru Eunici in Steveju.

Po svoji dramaturški obliki je »Tramvaj „Poželenje“« dramatisiran roman, v katerem pisatelj v široki epični obliki pripoveduje o življenjskem zloumu obubožane aristokratije, ki je v dekadskih letih v zakonu z mladim abnormalnim pesnikom doživela težek duševni pretres. Hudo razočaranje jo vrže s tira in pod vplivom psihične travme nazadnje konča v blaznici. Lok dramskega dogajanja je ohlapno napet, ekspozicija razvlečena skozi štiri prizore, pač pa dinamično stopnjujejo močni zvočni in svetlobni efekti, ki so organsko zrastle z dramo, saj z govorno besedo vred ustvarjajo dramsko vzdušje in slikajo nastojenja dramskih oseb ter jih zato predstava ne more pogrešati.

Andrej Hieng se je v režiji posvetil v prvi vrsti in skoraj izključno notranjemu dogajanju drame in je komplicirane tehnične komponente, za katere ima domači oder le revne možnosti, povečini opustil. Skromni tehnični surogat, ki naj bi ilustriral Blanchino pomračenje, ni ustrezal, pa tudi glasbena spremljava je bila preveč diskretna. V odnosu Stella — Stanley, enako pri Blanchi, je režiser dosledno za-

brisal vse grobe erotične naturalizme, ki na odru le predradi odurno učinkujejo. S tem pa je seveda tudi zabrisal avtorjevo osnovno idejo o vsemo- gočnosti Erosa. Že taklo ohlapni dramski lok je še popustil in dovolil igralcem, predvsem Blanchi in Stanleyu, da sta se že v uvodne prizore zagnala s preveliko silo in se že v njih do kraja razkrila, tako da v kasnejšem dogajanju igre nista mogla več stopnjevat, ne značaje postopno odgrinjati. Neizogibna posledica tega je, da postaneta v treh in pol urah nedinamična in nezanimiva. Predstava kaže, da drobna karakterizacija, detajliranje s čopičem, Hiengu ne prija. Njegov način dela spominja na polaganje barv z lopatico ali še bolj na abstraktne slikarije z velikimi enobarvnimi plohami.

Ni dvoma, da je Blancha ena najzahtevnejših ženskih vlog v vsej moderni dramski literaturi in trd oreh za igralko svetovnega formata. Blancha ima vrsto obrazov, za sestro enega in enega za svaako, drugega za Mitcha in drugega za mladega inkasanta, skozi vsakega pa prosva pošastna spaka blaznosti. Mara Černetova je gradila Blanchin lik na pretirano narejeni precioznosti z znaki močne histerije, ni pa v njem čutili latentne duševne bolezni. Za trenutke, kadar je v igri na ta skonstruirani lik pozabila, je imela intimno občutene tragične momente, katerih intenzivnost pa je iz prizora v prizor pašala. V končno sliko, ko izbruhne bolezni s polno silo, je dospela živčno in fizično utrujena in zadnjega besnega upora pred zatonom v temo ni zmogla. Danes res ne hodi več igralec proučevati norcev v umobolnico, vendar bi se moral pri Blanchi, ki jo je Williams portretiral čisto po kliničnem opisu shizofrenije, nekdo seznaniti z zmanjšanji znaki tega duševnega obolenja.

Stanleyeva moč in brutalnost je v njem skrita kot v Blanchi blaznosti in se zaiskri le od časa do časa. V sicer odrsko dokaj polnokrvni interpretaciji Jožeta Pristova pa je Stanley malenkostni hišni tiran in godrnjajoč »vse zbil«, ki se tu in v sporadične nežnosti s Stello le silil. Klio Maverjeva je bila v vdani in potrpežljivi ljubezni do moža in sestre toplo občutena, izrazito seksualna privrženost možu pa je ostala zamegljena. France Trefalt je naivnega in nerodnega starega fanta, ki se ne more izmotati iz vezi Edipovega kompleksa, postavil simpatično in v skladu s pisateljem.

Male epizode: inkasant (J. Eržen), Eunice in njen mož Steve (Kalanova in Kovačič) in pokerski družabnik Pablo (Dolinar) so bile v redu odigrane. Prav impresivna je bila Mehlička Nade Bavačeva, medtem ko ni prepričljivo, da bi ničarka (Hlebecetova) že s svojjo pojavo sprožila v Blanchi napad besnosti, niti da ga zdravnik (Cegnar) v hipu umiri.

Sveta Jovanovič je zasnoval izrazito modernistično sceno ki je znabiti tega ali onega gledalca čudno zadela, saj je bil vajen gledati na odru realistično opremo. Še do nedavnega je prevladovala na odru platična scena s stavbeniško pre-

računano debelino zidov, kaširanimi stenami ipd., ki pri se bolj natančni izvedbi ni dala iluzije resničnega prostora, je pa čisto vzbujala vtis, da stoji sama zaradi sebe (n. pr. pred nekaj leti inscenacija »Mirandolina«). Jovanovič se je v svoji zamisli odrekal tej neumestni pretenziji, njegova transparentna in navidez neobstoječa scena, kljub nekaterim ekstravagancam, misel avtorja ter besedo in gesto igralca vsebinsko in funkcionalno dopolnjuje.

Z uprizoritvijo drame Tramvaj »Poželenje« nam je Prešernovo gledališče predstavilo enega najmarkantnejših predstavnikov moderne drame in s tem pokazalo hotenje, miselnost in pota današnje dramske ustvarjalnosti; s samo izvedbo pa nam je ostalo marsikaj na dolgu.

Ob zaključku gledališke sezone na Jesenicah

Letošnjo uspehov polno gledališko sezono je jeseniško Mestno gledališče zaključilo z Gledališkim tednom. Le tega je začelo na rojstni dan maršala Tita z uprizoritvijo »Operacije«, drame Mire Pucove. Naslednje dni so postavili na oder O'Neillovo »Ane Christie«, Tomazičovo »Pohorsko bajko«, S. Behrmanovo »Zgodbo njenega življenja« in Ogrizovičovo »Hasanaginico«. Abonma za vse te predstave je bil znatno cenejši kakor sicer, vzlic temu pa obisk ni bil zadovoljiv. Povprečno je prisostvovalo predstavam okoli 150 ljudi, kar je za Jesenice zelo malo. Celo na predstavi, posvečeni rojstnemu dnevu maršala Tita, na kateri je spregovoril predsednik gledališkega sveta ing. Danilo Gostiša, ni bilo dosti obiskovalcev, kar je gledališčanom, predvsem pa predstavnikom različnih organizacij in ustanov, nikakor ni v čast.

Sicer pa nasploh letos ne moremo biti zadovoljni z obiskom jeseniškega gledališča. 88 predstav si je ogledalo okoli 25.000 gledalcev, vsako predstavo torej povprečno 280 ljudi. Če bi bili vsi, ki so našli letos pot v to gledališče, Jeseničani, bi si ogledal vsak meščan letos po dve predstavi (Jesenice imajo 12 tisoč prebivalcev). Ker pa gledališče obiskujejo tudi prebivalci gornjesavskega in bohinjskega kota in celo nekateri s Primorskega, lahko trdimo, da si je letos ogledal vsak Jeseničan povprečno samo eno predstavo. To žalostno dejstvo nas silil, da bomo v bodočih gledaliških sezonah posvetili obisku gledališča večjo pozornost. V tem pogledu bi lahko znatno pomagala sindikalna organizacija pa tudi vse druge družbene organizacije. Gledališče, ki v resnici zasluži vse priznanje, svojega poslanstva ne bo moglo opraviti, če si bo njegove kvalitete in vzgojne predstave

Živahna kulturnoprosvetna dejavnost na Kokrici

S prihodom učitelja Janka Sicerha je na Kokrici kulturnoprosvetno delo močno zaživel. Kot režiser se nam je novi učitelj predstavil z dramo »Rdeče rože«, ki jo je nastudiral z igralci iz Predoselj. Domačini pa so z uspehom uprizorili Finžgarjevo igro »Veriga«.

Novi odbor KUD je zelo delaven. Predsednik društva tov. Drinovc ni samo funkcionar, ampak tudi vztrajen, dober igralec in masker. Marljivo odrski mojster Grašič je opremil prostorni oder z novimi zavesami. To je vsekakor pomembna pridobitev. Dobro je uspela veseliga »Utopljenca«, v kateri so igralci pokazali veliko požrtvovalnost. Za spremeljavo pevskih vložkov je poskrbel tov. Šmuc z Brda. Komedija je ugajala; igrali so jo trikrat doma in gostovali z njo B. v Naklem in v Križah.

Zelo težka za igralce pa je bila Bitenčeva drama iz NOB »Ugasle luči«. Celo goste so imeli v Kokrici: pionirje so prišli zabavati kranjski tovariši z »Zogico Nogico«, odrasle pa nakljanski igralci z dramo »Celjski grof« in kranjska godba na plhala s celovečernim koncertom.

Da bi se igralci izpopolnili, so obiskali več sosednjih igral-skih družen, si ogledali njih predstave, se seznanili z njihovimi novimi načrti ipd. Precej pa so pridobili tudi ob predavanju tov. Radojeviča, režiserja Prešernovega gledališča, »Kako nastane gledališka predstava«. Ljudski univerzi v Kranju so za to predavanje zelo hvaležni in si podobnih tem še želijo.

Kokriška mladina kaže veliko zanimanje za odrsko delo in za petje, zato se tudi vključuje v obe umetniški skupini. V Kokrici so namreč ustanovili tudi mešani in moški pevski zbor, ki ju vodi mladi pevovodja Vinko Strniša. Zbor je prvič nastopil na akademiji 8. marca. — Mladina se marljivo udeležuje še v ljudsko-plešni skupini, za katero po-žrtvovalno skrbi Milka Žirovnkova. Plesalci so doslej gostovali v Predosljah in v Gorici; pripravljajo pa se na nastop na Kokrici, ki bo 7. junija. Na prireditvi vabijo vse folklorne skupine iz sosednjih vasi, tako da bo slavje med krajevnega značaja. P. U.

Pirševemu očetu iz Radomelj v spomin

V kamniški oboroženi vstaji julija 1941 so stopila imena Pirševih bratov iz Radomelj v ospredje. Vsi brez izjeme so zgrabili za orožje proti okupatorju. Rudi je padel že 16. junija leta 1942 v napadu na Stranje pri Stahovici, Toneta so usmrtili kot talca v Begunjah, v borbi je padel tudi Stanko. Le trije so doživeli osvoboditev: Franc in prvoborba Ivan-Rastko ter Jože-Luka.

Tudi njihov oče, Franc Pirš, po domače Mlekarjev (imel je majhno mlekarno), je moral kljub delnemu mrtvoudu na trnjevo pot naših borec, za svobodo. Nemci so ga odpeljali v znano begunjsko mučnino.

Pevski zbor slovenskih učiteljev in profesorjev »Enil Adamič« med nadavnim obiskom v Kranju

Notranje rezerve turizma

Prispevek k razpravi, kako povečati tujski promet v zgornji savski dolini

Z Bleda drži skozi Gorje vozna cesta v Radovno. Le-ta je do Srednje Radovne, kjer kopljejo kredo in jo odvažajo s kamioni, dobro vzdrževana, od tod dalje pa ni skoraj nobenega prometa, zato tudi skrbi za cesto ni. Konča se pri Lovski koči v Spodnji Krmi, kake 4 km od Zgornje Radovne. Obe dolini (Radovna in Krma) sta dolgi skupno okrog 30 km. Od lovske koč v Spodnji Krmi vodi po dolini nekaj časa slab kolovoz, dolder se še ta ne izgubi v plazovih voda. Razen z Bleda je možen dostop v dolino Radovne in Krme tudi iz Mojstrane, našega znanega izhodišča Julijskih Alp. Iz Mojstrane vodi dobre 4 km dolga pot preko 831 m visokega sedla, ki se spusti v strmeh klancu med raztresene hiše v Zgornji Radovni.

Dolina je tako samotna, da si je zadnje leto v njej izbral zatočišče celo medvedji rod. Poskočno pesem valov in šumenje gozdov na pobočjih Polkljuke in Mežaklje pretrga

le spomlad plazovi snega in kamena ter kdaj pa kdaj drvar-ska sekira. Iz Mojstrane prihajajo poletne dni mimo Zgornje Radovne redki planinci, ki jih ni strah dolge poti po koritu Krme na Triglav, ali pa se vzpno na Rjavino, Debelo peč ali druge vrhove nad dolino. Planinsko društvo Javor-nik oskrbuje koč v Spodnji Krmi in je lansko leto vkle-salo pot na Debelo peč. To pa je tudi vse, kar je storjanega za turizem v Radovni in Krmi.

V Radovni je življenje še silno primitivno. Ljudje žive od peščenega polja, na katerem jim uspeva krompir, oves in ječmen; poleti dvirajo in og-larijo, nekateri pa kopljejo kredo v Srednji Radovni. V Spodnji Radovni je električna centrala, Zgornja Radovna pa si sveti še s petrolejem. Poleti, ko dozor trava po senožetih, parkira tu pa tam kak avtomobil. (Ponavadi ima oznake CD.) Na pol nagi otroci si postavijo šotore, zakurijo si

genj, njihovi očetje pa poišče-jo vabo, jo nataknejo na trnek in lov na ribe se začne.

Poleti (vsaj lansko leto je bilo tako) se vsipajo čez Pod-korensko sedlo drug za drugim tuji avtomobili. Skoraj ni ino-zemca, ki bi se za kak dan ne ustavil na Bledu. Vozijo po iz-redno slabi cesti skozi zgornjo savsko dolino do Jesenic, od tod v Lesce, kjer zavijejo na Bled.

Če bi razžirili pot iz Mojstra-ne preko sedla v Zgornjo Ra-dovno (to bi ne bilo zvezano z nikakimi težavami, saj ni no-benih mostov, vsekov ali po-dobnih zaprek in je treba pot le razširiti in nekatere najhuj-se klanca omiliti), bi se razda-lja med Podkorenskim sedlom in Bledom skrajšala za kakih 8 km, razen tega pa bi se nam predstavil povsem nov kos sve-ta, ki je ostal doslej odmak-njen in popolnoma nepoznan. Predstave bi se nam narayne lepote, ki morda prekašajo svo-

jo sosesčino. Če bi čez leta zgradili cesto do konca Krme in potegnili na greben nad Kredarico žičnico, bi Radovna in Krma prav gotovo ne bili več samotni, ampak bi se tu trilo vseh vrst tistih turistov, ki jim je 8 ali 9 ur hoje na vrh Triglava preveč. Triglav bi na ta način postal s Kredarice dosegljiv v eni sami uri.

Ko ob večerih zaide sonce, zaveje po dolini Radovne oster hlad. V jasnihi lipe v neob-ostri vrhovi in s pobočja Pol-kljuke se utrga plaz kamenja. Sicer pa je vse tiho, mirno, samotno... Ni nas malo, ki se spraš-ujemo, ali bi ne bilo greh žrtvo-vati to lepoto, ki jo more do-mek zbrano občudovati le v go-ru, kakršna je sedaj tu. A go-spodarske koristi nam nareku-jejo tudi nekatere žrtve. Id po-večas je težko zadržati se na naših predstavah o na-ravnih lepotah. Zato — izkoristimo skrite rezerve!

F. Z.

KULTURNE NOVICE

Jesenice

Pretekli petek so v podruž-nici gradbenega podjetja »Gra-dis« na Jesenicah izvolili tri člane za centralni delavski svet tega podjetja. Ob tej pri-liki so jim pevci jeseniške »Svobode« priredili koncert. Iz-vajanju moškega in mešanega zbora je za zanimanjem sledilo nad 300 delavcev in nameščen-cev, ki so ob koncu izrazili že-ljo, da bi jih pevci še obiskali, ker nimajo v naselju nikakega kulturnega razvedrila. Prav bi bilo, če bi jim prihodnjič kon-certirala jeseniška godba na pihala.

Kamnik

Preteklo soboto so Kamničani gostovali v Mekinjah pri Kamniku s komedijo Normana Krasne »Draga Ruht!«. Upri-zoritev je uspela, žal pa je bila gledališka dvorana le na pol zasedena.

V zadnjem času je začel pev-ski zbor »Svobode« na Duplici pri Kamniku spet marljivo in resno vaditi, ker je dobil no-vega pevovodjo.

Zali log

Preteklo nedeljo je občinski svet za prosveto in kulturo v Zalem logu organiziral prosla-vo praznika mladosti, ki je ob-čane veselo razpoložila.

Telovadni nastopi pionirjev iz Zalega loga in Davče so gle-dalce prijetno presenetili in hkrati prepričali, da imajo tu-di tamkajšnji pionirji smisel in veselje za telovadbo. Očitno pa je bilo seveda tudi to, da je moral učiteljstvo vložiti precej truda v priprave za te nastope. Škoda le, da ne raz-polagajo z večjim prostorom, v katerem bi lahko nastopili vsi pionirji hkrati!

Tudi deklamacije pionirjev in mladine so ugajale, predvsem zborna deklamacija »Balade o škatljici s pepelom«, ki jo je odlično nastudirala mladina iz Zalega loga.

Samozavestni nastop mladinskega pevskega zbora iz Za-brda je vzbudil pri vseh veli-ko pozornost. Ta zbor je pod spretnim vodstvom učit. Ma-rijana Knetu ubrano zapel več pesmi. Zboru in pevovodji že-limo še več tako uspešnih na-stopov.

Polna dvorana IZUD »Ivan Grohar« v združnem domu v Sorici je jasno dokazala, da si ljudstvo podobnih kulturnih prireditvev še želi.

Šmarca

Renomirana igralska družina kulturno-umetniškega društva v Šmarci je uprizorila preteklo nedeljo na domačem odru dra-matizirano zgodovinsko povest Avgusta Senoe »Zlatarjevo zlato«.

Iz Tržiča

Pretekla nedelja je v Tržiču potekala v znamenju zaključka meseca mladosti. Vsa mladina tukajšnjih in okoliških šol je prikazala na športnem igrišču uspehe svojega telesno-vzgojnega dela.

Zgodaj popoldne je odšlo okoli 800 pionirjev in pionirk izpred gimnazijskega poslopja proti igrišču. Na čelu vseh je jezdil belega konja mlad pionir z državno zastavo v roki. Najprej je nastopilo 400 mlajših pionirjev in pionirk z zastavicami, pionirke iz gimnazije pa so izvedle vaje s cvetličnimi lokci. Za njimi so se predstavili pionirji s prostimi vajami in najmlajši iz prvih razredov z igrami. Nastop je potekal folklorna skupina, ki so jo kasneje nadomestili pionirji s talnimi vajami, preskočili čez kamen in pionirke na dvočinjski bradlji.

Vaje so nastopajoči dokaj skladno izvedli, vsekakor pa bi bil uspeh še večji, če bi ne bilo mraza in strahu pred dežjem.

Gledalcev ni primanjkovalo, kar ponovno dokazuje, da Tr-

žičani cenijo telesno vzgojo. Učitelstvu naj bo ta nastop vzpodbuda za še bolj aktivno telesnovzgojno delo, ki vpliva tudi na duševni razvoj.

Ob tej priliki naj omenim še, da telesna vzgoja tudi na vajeniški šoli ne bi bila odveč. Prav gotovo je tudi med vajenci več takih, ki imajo sposobnosti za telovadbo in se tudi zanimajo zanjo. Z uvedbo telesne vzgoje v učni program vajeniških šol bi »Partizan« nedvomno pridobil precej novih članov. O tem naj vodstvo vajeniške šole v Tržiču premisli in v bodočem šolskem letu tudi splošno telesno vzgojo vključi v redni pouk!

F. M.

Iz Domžal

Na glavni cesti, ki vodi iz Domžal v Ljubljano, je prišlo v nedeljo do avtomobilske nesreče. Šofer tovornega avtomobila trgovskega podjetja »Sardje« iz Kopra je zavozil pri Trzinu v občestni kamen in vozilo pošteno poškodoval, sam pa jo je srečno zvozil.

Pred kratkim so zaprli štiri mesarje domžalskega podjet-

ja »Meso«, z upravnikom vred, zaradi prevar in poneverb pri nabavljanju živine in prodaji mesa. Z umazanim delom so spravili mastne dobičke v lastni žep, za kar jih čaka pred sodiščem zasluženo plačilo.

Jožeta Severja iz Krakovske ulice v Domžalah poznaajo vsi kot delomrzneža, ki je imel zaradi različnih tatvin že večkrat opravka s sodiščem. Ko bi moral pred nedavnim spet v zapor, si je hotel vzeti življenje. Popil je večjo količino lizola, vendar mu samomor ni uspel, ker ga je zdravnik pravočasno rešil.

Iz Žirov

V petek, 29. maja popoldne, je v Ledincih električni tok ubil Ludvika Kavčiča, po domače »Gričarjevega«. Nesrečnik je hotel sam popraviti električno napeljavo v hlevu. Za nevarno delo pa se ni prav nič zaščitil. Stal je na vlažnih tleh in neprevidno posegal v stikalo z električnim tokom, ki ga je na mestu ubil. Čeprav je zdravnik takoj prišel k pone-srečencu, mu ni mogel več pomagati. Gričarjev je bil zapo-

slen v tovarni »Alpina« kot pomožni delavec.

V sredo ponoči se je na Dobravevi obišel 55 letni Franc Kavčič, vulgo »Sovir«. Vzrok samomora ni znan, domnevajo pa, da so temu krivi domači prepripi.

Iz Kamnika

Podjetje »Kamnik« je začelo graditi na Grabnu dve veliki dvonadstropni stanovanjski hiši. Gradnjo je prevzel »Projekt« in Kranja, ki se je obvezal, še pred novembrom izročiti ključe za vselitev. Kamničani niso verjeli, da je kaj takega mogoče (zaradi slabih izkušenj pri popravilu sodnije in hiše na Glavnem trgu). Vendar je bilo že po prvih tednih gradnje vseh dvomov konec. Lese- no barako z betonskim podstavkom so že po nekaj dneh demontirali, železni bager pa je hitro izkopal temelje za prvo stavbo, ki ima že visok betonski podstavek, in koplje že temelj za drugo stavbo.

Koloradski hrošč dela Kamničanom velike preglavice, saj so ga našli na skoro vseh njivah na Perovem. Če kmetje

ne bodo temeljito pregledali krompirjevih nasadov, se bo hrošč razširil tudi tja, kjer ga lani in letos še ni bilo!

Domače komunalno podjetje je uredilo pred gimnazijskim poslopjem ličen park s klopci in različnim lepotičnim grmičjem in drevjem.

Kulturni dom poleg kamniškega gimnazijskega poslopja bodo letos končno dogradili. Finančna sredstva za to bo prispevalo TVD »Partizan«, ki bo v domu uredilo moderno telovadnico pa tudi kulturno dvorano.

Z Jesenic

Jesenice so dobile škroplilni avtomobil. Vsa leta po osvoboditvi so se Jeseničani jezili na izredno prašne ulice in mestne ceste. Gosposvetska cesta od Mestnega gasilskega doma do nove bolnišnice na Plavžu je bila v poletnih mesecih naravnost neznosna. To je bilo tem huje, ker se je morajo posluževati številni tujci, ki obiskujejo svoje v bolnišnici in prav tako bolniki, namenjeni v bolnišnico ali iz nje. Če si šel v preteklih letih z enega konca Jesenic na drugi konec v temni obleki, si prišel na cilj prašen kot mlinar.

Jesenice bi morale dobiti že konec lanskega leta škroplilni voz, pa ni bil gotov. Pred kratkim so ga le dobili in sedaj že kroži skoraj po ves dan po mestu. Avto je eden najmodernejših. Izdelali so ga v konstrukcijski in mehanični delavnici jeseniške železarnice. Zasluge zanj imajo torej tudi jeseniški železarji, zlasti, ker so ga izdelali v prostem času. Nova pridobitev bo nedvomno turističnemu kraju v korist.

Prav bi bilo, če bi skrbeli za vse ulice enako. Komunalna dejavnost na Jesenicah je zadnje čase vse hvale vredna. Ureajo ulice, parke, vrtove. Vse ceste so nanovo posuli s peskom in jih počistili, le na cesti Pod gozdom, ki postaja vse bolj prometna, so pozabili. Dobro bi bilo, če bi jo vsaj enkrat posuli s peskom in jo oskrbeli za javno razsvetljavo! Nova škarpna čaka že vse od zime na ograjo, ki je iz varnostnih razlogov nujno potrebna.

Kakor druge gasilske čete, je tudi gasilski odred jeseniške železarnice praznoval GASILSKI DAN.

Pomagajmo jim!

Dolžnost socialistične družbe je, da ustvari tudi tistim članom, ki jih je narava pri telesnem ustroju prikrajšala, človeka dostojno življenje. Prav zato prispeva naša država sleherni leto precej denarja za vzdrževanje internatov, namenjenih za telesno defektne gluhonome, slepe ipd. in za vzdrževanje specialnih šol z delavnicami. Specialno šolanje je edina pot, da usposobimo defektne za delo in jih kot kvalificirano delovno silo vključimo v proizvodnjo. Državne sub-

že pred osmo uro zjutraj so se zbrali na Senožetah pod železarno člani gasilskega odreda, člani mestne gasilske čete, zastopniki oblasti in številni gostje. Potem ko je tov. Jože Kunstelj, predsednik delavskega sveta Železarnice Jesenice vzdal spomenico v temeljni kamen novega gasilskega doma, je izročil poveljnik Kranjskega gasilskega okrožja v imenu Gasilske zveze LRS 10 gasilec odlikovanja za deset in petnajstletno gasilsko delo. Med odlikovanci sta bila tudi ing. Perne in dr. Čeh. Kasneje je poveljnik gasilskega odreda jeseniške železarnice tov. Gregor Novak vse članstvo zaprisegel, mu čestital k uspehom in se zahvalil vsem, ki so omogočili gradnjo gasilskega doma. Železarski gasilski odred je pozdravil tudi zastopnik gasilstva iz Kranja, predstavnik iz Radovljice ter predsednik LOMO Jesenice tov. Maks Dolinar. Po proslavi so odšli gasilci v povorki na kazinski vrt, kjer jim je godba na pihala jeseniške »Svobode« priredila promenačni koncert.

Iz Kranja

Prve uspehe Društva rejcev malih živali v Kranju, ustanovljenega komaj pred letom dni, smo si ogledali že na dveh razstavah vseh vrst malih živali, od kokoši, rac, gos, puranov, golobov, kuncev itd. do različnih eksotičnih živalic. Društvo ima lastno poslovalnico za delitev močnih krmil, pospešuje vzrejo pasemskih malih živali in posreduje nabavo le-teh.

Vzreja malih živali, zlasti perutnine, je utrpela med zadnjo vojno veliko škodo. Da bi koščerejo na Gorenjskem dvignili, je uspelo kranjskemu rejcu malih živali nabaviti svojim članom z državnega posestva »Belje« več sto po en dan starih piščancev, potomcev importiranih kokoši iz Danske in Nizozemske.

Še bolj pa si bo perutinarstvo opomoglo v bodoče, ker namerava kranjsko Društvo rejcev malih živali nabaviti lastno umetno valilnico. Do finančnih sredstev namerava priti z organiziranjem veselice in srečelova v juniju, prosi pa tudi vsa gospodarska podjetja in ustanove, naj bi z denarnimi prispevki pomagala načrt uresničiti.

VELIKO TOMBOLO

katere prvi dve koli sta že odigrani. Zrebanje tretjega kola bo 7. junija v Zagrebu. Izrebanih bo 50 tisoč tombolskih dobikov v vrednosti 7 milijonov din in 3 tisoč tombolskih premij in skupni vrednosti pet milijonov din.

GASILSKI KOTIČEK

Objava 9/53

Gasilska loterija

Prostovoljna gasilska društva: Primskovo, Predoslje, Kokrica, Goriče, škofja Loka, neje do 10. t. m.

Izrebane srečke

loterije Gasilske zveze Slovenije v Ljubljani 31. V.

1 dobiček za 80.000 din je dobila srečka št. 123.462.	500 din	626
1 dobiček za 60.000 din je dobila srečka št. 201.372.	500 din	069
1 dobiček za 50.000 din je dobila srečka št. 439.972.	500 din	453
1 dobiček za 40.000 din je dobila srečka št. 111.258.	10.000 dobit. po 200 din	66
1 dobiček za 30.000 din je dobila srečka št. 318.404.	200 din	87
2 dobitka po 20.000 din sta dobili srečki štev. 148.977 in 431.685.	10.000 dobit. po 100 din	21
	100 din	11
	100.000 dobit. po 30 din	8
	30 din	8

Dobitke izplačuje Narodna banka, filiala za LR Slovenijo.

*

Pionirske vaje

Na seji upravnega odbora in štaba brigade OGZ Kranj so sklenili, da bo okrajni pionirski nastop v Tržiču 26. julija, ob priliki proslave 70 letnice PGD Tržič. Pozivamo vsa društva, ki so prijavila pionirske desetine, da jih takoj pričnejo vezbati po sprejetih navodilih. Pionirske uniforme bodo dobila le tista društva, ki bodo imela izvežbane desetine, kar homo ugotovili ob pregledu vaj.

Na pomoč!

V. d. sekretar: Predsednik: Maks Tvrđy Viktor Bizjak

OBJAVE • SPOREDI • OGLASI

DEŽURNA SLUŽBA

Dežurno zdravniško službo na območju LOMO Jesenice ima od 5. junija do 12. junija dr. Milan Čeh, Jesenice, Titova c. 4. Obiski na dom naj se javijo najkasneje do 18. ure. Po tej uri bo obiskoval zdravnik le bolnike s težjimi poškodbami in močnimi krvavitvami.

GLEDALIŠČE

Prešernovo gledališče Kranj

Sobota, 6. junija ob 20. uri: Miroslav Križ, »V agoniji«. Red A in izven. Gostovanje Drame SNG — Ljubljana — zadnjič.

Torek, 9. junija ob 18. uri: Elmer Rice, »Zasajana punčaka«. Red Inteks.

Sreda, 10. junija ob 16. uri: Tennessee Williams, Tramvaj »Poženje«. Red Tiskanina.

Četrtek, 11. jun. ob 16. uri: Elmer Rice, »Zasajana punčaka«. Red C in izven.

Petek, 12. junija ob 20. uri: Tennessee Williams, Tramvaj »Poženje«. Red B in izven. Zadnjič.

Sobota, 13. junija ob 20. uri: Maksim Gorki, »Na dnju«. Red D in B ter izven. Zadnjič.

Opozarjamo vse abonente reda D in B, ki niso videli predstave zaradi zamenjave abonmajev, da javijo do 12. junija do 12. ure svojo udeležbo vsled razporeditve prostorov. Dnevno je blagajna odprta od 13. do 15. in od 18. do 20. ure.

Nedelja, 14. jun. ob 16. uri: Elmer Rice, »Zasajana punčaka«. Izven in za podeželje.

USTANOVITEV

MESTNEGA MLADINSKEGA GLEDALIŠČA V KRANJU

V četrtek, 11. junija ob 10. uri bo v stranski dvorani Sindikalnega doma v Kranju ustanovni občni zbor Mestnega mladinskega gledališča.

KINO

Mestni kino »Radio«, Jesenice: v nedeljo dopoldne matinea nemškega filma »Maja v tančici« (vstopnina 10.- din). Ponedeljek, 8. junija ob 18. in 20. uri nemški film »Maja v tančici«. 9. do 12. junija angl. film »Skrivni rove«. Predstave vsak dan ob 18. in 20. uri.

Letni kino »Svoboda«, Jesenice: do 8. junija nemški film »Maja v tančici«. Predstave ob 20.30 uri; 9. do 12. junija angl. film »Skrivni rove«.

Jugoslovanska kinoteka prikazuje v kinu Radio, Jesenice: v soboto, 6. junija ob 16., 18. in 20. uri in v nedeljo, 7. junija ob 15., 17., 19. in 21. uri nemški film »Pot v Tižit«.

Kino »Plavža«, Jesenice: do 7. junija angl. film »Mandy«. Predstave ob delavnikih ob 18. in 20. uri, v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matinea istega filma (vstopnina 10 din). Od 8. do 10. junija franc. film »Slavski v kletki«. 11. in 12. junija nemški film »Dolga pot«.

Kino Javornik - Kor. Bela: 5. do 7. junija angl. film »Hotel Sahara«. Predstave ob 18. in 20. uri. V nedeljo dopoldne matinea istega filma (vstopnina 10 din).

Mestni kino Kamnik: do 9. junija franc. film »Mesečnik Bonifacij«. 10. do 12. junija ameriški film »Tereza«.

Mestni kino Domžale: do 7. jun. amer. barvni film »Bambi«; 10. in 11. avstrijski film »Eva podeduje raj«; 12. do 14. angl. barvni film »Knjiga o džungli«.

Kino »Storžič«, Kranj: 6. do 10. junija mehiški film »Cantiflas mušketir«. Predstave v delavnikih ob 15.30, 18. in 21. uri, v nedeljo ob 14., 16.20, 18.40 in 21. uri. V nedeljo matineji ob 8. uri »Cantiflas mušketir«, ob 10.15 uri »Tisoč in ena noč«, 11. do 16. jun. nemški film »Maja v tančici«. — Predstave v delavnikih ob 16., 18 in 20. uri, v nedeljo ob 15., 17., 19. in 21. uri. V nedeljo matineji ob 8.30 uri »Maja v tančici«, ob 10. uri »Njeno maščevanje«.

Letni kino Partizan, Kranj: 6. do 10. junija mehiški film »Cantiflas mušketir«; 11. do 16. junija nemški film »Maja v tančici«. Predstave ob 20.30 uri.

Kino »Svoboda«, Kranj-Stražišče: 5. do 7. junija amer. barvni film »Tisoč in ena noč«. — Predstave v petek ob 20. uri, v soboto ob 17.30 uri in v nedeljo ob 16., 18. in 20. uri. V nedeljo matineja ob 10. uri »Cantiflas mušketir«.

OBJAVE

Vpisovanje v I. razred osnovne šole Kranj bo v nedeljo, 7. junija od 9. do 12. in v ponedeljek, 8. junija od 15. do 18. ure. Starše vabimo, da pridejo z otroci, ki so bili rojeni 1. 1946 in prineso s seboj rojstni list ter izkazila o opravljenih cepljenjih. Vpišite, prosim, tudi otroke, ki so bili za tekoče leto oproščeni obiskovanja šole.

Akademija za zaključek Tedna matere in otroka bo namesto v petek, v nedeljo, 7. junija ob 20. uri v Prešernovem gledališču.

Planinsko društvo v Tržiču sporoča, da so postojanke: Dom pod Storžičem, Dom na Kofcah, Kostanjevčeva koča na Dobriču od 1. junija dalje stalno oskrbovane. Planinski smučarski dom »Titovi graničarji« na Zelenici ima dežurno oskrbo ob sobotah zvečer in čez

nedeljo. Tu je treba imeti vidrano planinsko legitimacijo.

DPD »Svoboda«, Primskovo priredi v nedeljo, 7. junija ob 20. uri v Zadržnem domu »VEČER GORENJSKIH PLESOV IN PESMI«.

Sodelujejo: mešani pevski zbor, moški zbor tovarne IBI, domača folklorna skupina, gorenjska godba iz Tržiča in naši najmlajši. — Narodne in uvežba primskovski rojak Fr. Uršič iz Tržiča.

Vabimo vse meščane in okoličane na ta veseli večer.

CEPLJENJE

Obveščamo prebivalstvo mestne občine Jesenice, da bo drugo cepljenje proti kozam in davici in sicer:

Jesenice: 8. 6. 1953 samo od 8. do 12. ure v Zdravstvenem domu na Jesenicah.

Koroška Bela, Javornik, Potoki in Kočna: 10. 6. 1953 od 8. do 12. ure v gimnaziji na Koroški Beli.

Hrušica: 12. 6. 1953 ob 14. uri v osnovni šoli Hrušica.

Sv. Križ: 12. 6. 1953 ob 15. uri v osnovni šoli Sv. Križ.

Blejska Dobrava: 13. 6. 1953 ob 15. uri v osn. šoli Blejska Dobrava.

Cepljenje je strogo obvezno za vse otroke, rojene v l. 1950, 1951 in 1952, kakor tudi za učence prvih razredov osnovnih šol.

Za neupravičen izostanek sledi kazni.

Sanitarna inspekcija Jesenice

DRUGO CEPLJENJE PROTI DAVICI IN PREGLED KOZ

bo na območju Ljudskega odbora mestne občine Kranj po sledečem razporedu: 9. junija od 9. do 12. in od 14. do 17. ure v otroškem dispanzerju v Kranju (baraka na dvorišču bivše Obutve) za vse otroke s terenov Center, Rupa, Stružovo, Zlato polje, Huje, ki so bili prvič cepljeni 13. maja t. l.; 10. junija od 8. do 11. ure v kulturnem domu »Svobode« v Stražišču za otroke, ki so bili prvič cepljeni 13. maja t. l.; 11. junija od 16. do 17. ure v mlekarški šoli Črčice za otroke, ki so bili prvič cepljeni 15. maja t. l.; 16. junija od 8. do 11. ure v otroškem dispanzerju za tiste zamudnike z

Hala!

ČEVLJARJI

Razao!

„Obutev“ v Kranju v likvidaciji

Razprodaja razno zgornje usnje in spodnje usnje, vseh vrst kopita, gumi plošče in podplate kakor tudi različne čevljar-ske potrebščine po zelo znižani ceni. / Ne zamudite prilike!

Pohitite dokler traja zaloga!

Tovarna čevljev „PLANIK“

GORENJA SAVA — KRANJ

„Partizan“ v Trziču pred zlatim jubilejem

Petdeset let mineva, odkar so v Trziču ustanovili prvo telovadno društvo, ki je že nekaj let delovalo kot odsek telovadnega društva v Kranju.

Pobudo za ustanovitev telovadnega društva je dala Bralno društvo, tedaj prva slovenska organizacija v Trziču, ki je zbrala v svoji sredi ves slovenski živelj, ne glede na politično pripadnost. Tedaj je bilo to nujno potrebno, zakaj Trzič je bil v tistih časih v rokah Nemcev, lastnikov tovarn in njihovih privržencev, ki so se

zaradi osebnih koristi prodali za nekaj judeževih grošev. Društvo je imelo redne vaje na dvorišču gostilne »Pri Bastelju«, kjer je imelo z Bralnim društvom vred tudi svoje poslovne prostore. Članstvo je prihajal vadit še sedaj živeči Franc Azman iz Kranja. Prvi voljeni predsednik trziškega »Sokola« je bil gostilničar Jožef Luzar, načelnik pa Janez Dobrin, čevljarški pomočnik, katerega se še mnogi starejši Trzičani spominjajo pod imenom »Bzona«. Le-ta je bil do prve svetovne vojne tudi hišnik v Telovadnem domu.

Po prvi svetovni vojni je društvo spet poživilo svojo delavnost. V telovadnih vrstah so prevladovali delavci, ki so se zavedali, da z vztrajnimi in rednimi vajami razvijajo svoje telesne in duševne sile v korist ljudstvu in sebi. Članske vrste so se večale iz leta v leto, tako da ni bilo ne tekme ne nastopa, kjer bi se člani, bodisi posamezniki ali v skupini, ne borili za prva mesta.

27. aprila 1941 se je odbor tega društva zadnjič sestel. Na stanovanju takratnega predsednika se je pomenil o zaščiti društvenega inventarja pred okupatorjem in hkrati sprejel sklepe glede zadržanja članstva proti sovražniku. Uspeh te seje je bil vsekakor zelo pozitiven, saj so se kasneje skoraj vsi člani »Sokola« vključili v narodnoosvobodilni po-

kret, ali pa so bili med prvimi internirani, preseljeni, če že ne ustreljeni kot talci.

Po vojni je delo v telovadnici spet zaživel. Društvo »Partizan« si je v povojnih letih priborilo v trajno last prehodno zastavo Okrožnega odbora kot najboljše društvo na Gorenjskem, lani pa prejelo v tekmovanju za prehodni pokal »Ljudske pravice« kot drugo nagrado bradljo.

V dneh od 2. do 7. junija t. l. bo društvo »Partizan« kot naslednik prvega telovadnega društva proslavljalo pod častnim predstvom predsednika LOMO tov. Lovrota Cerarja petdesetletnico telesno-vzgojne organizacije v Trziču. Slavje bo združeno z razvitjem novega društvenega prapora, kateremu bo kumoval tov. Jože Rus, predsednik Zveze »Partizan« za Jugoslavijo. Takrat bo okrožni zlet vseh gorenjskih društev v Trziču in tekmovanje v posameznih športnih disciplinah z vsemi aktivni delovnih kolektivov (podrobnosti so razvidne z vabil). Prireditve 6. in 7. junija, se pravi: slavnostna večerna akademija, skušnje, razvitje prapora in javni nastop, bodo na športnem igrišču pod gradom, samo če bo dež, bo akademija v Cankarjevem domu. Na akademiji bodo sodelovala najboljša gorenjska telesnovzgojna društva s svojimi najboljšimi telovadci.

Avtomoto društvo šk. Loka priredi dne 14. junija 1953

AVTO MOTO DIRKE

Začetek dirk ob 10. uri dopoldne. Popoldne ob 15. uri v Klubu JLA razdelitev nagrad ter zabava s srečelovom.

Strelske tekme v Kranju

V počastitev rojstnega dneva maršala Tita je povabila kranjska strelska družina »Jože Jereb« (»Tiskanina«) SD »Matija Verdnik« z Jesenic na prijateljsko tekmovanje. Po brezhibnem poteku so zmagali Jeseničani s 2135 krogi, medtem ko so jih imeli strelci iz »Tiskanine« samo 1874.

— Da. Ni četrta ure tega. Kar nadomaja je prišla. Spoznal sem, da smo bili vsi skupaj slepi! Morilec je bil vendar med nami in nam zrl v obraz.

Mož se je naglo obrnil proti novinarju. V njegovih temnih očeh je ždel sum. — Ta človek preveč ve!

— O, je odvrnil, morilec da je bil med nami? In čemu nam ne poveš, kdo je?

— Takoj vam bom povedal. Molče sta šla dalje. Ko sta bila že skoraj na koncu ulice, se je novinar rahlo dotaknil njegovega rokava in rekel povsem ravnodušno:

— Da, zadeva se mi zdi jasna in zelo preprosta. Toda še nekaj je, kar bi rad dognal, namreč — vzrok. Odgovorite mi, narednik Ottermol, kot mož možu, zakaj ste umorili vse tiste nedolžne ljudi?

Narednik se je ustavil, tudi novinar se je ustavil. Bilo je ravno toliko svetlo, da je novinar lahko še razločil njegove poteze. Narednik ga je gledal z izrazom velike simpatije in se mu široko nasmehnil. V tem je bilo toliko iskrenosti, da se je novinar zmedel. Nasmeh je trajal nekaj sekund. Nato je narednik odgovoril: — Da povem po pravici: sam ne vem. Ideja se mi je porodila tako kakor ravnokar vam. Nisem je prikladal, kakor ne vi vaše. Obe sta nama prišli sami od sebe. In če pridejo ideje v naše možgane, zakaj bi ne prišle lahko tudi v druge dele našega telesa? Kadar pridejo nenadoma v možgane, čemu bi ne prišle nenadoma tudi...

Njegove roke so se sunkoma dvignile, da je belina njihovih rokavic zablestela pred novinarjevimi očmi. Bliskovito so stisnile njegov vrat — v roke!

P. S.: 29. februarja 1934 je objavil ugledni časopis »Chicago Tribune« v skritem stolpcu sledečo kratko vest, ki bi utegnila naše bralce zanimati, čeprav je že davno zastarela:

»Chicago, 28. februarja. Danes je sodnik T. G. tukajšnjega preiskovalnega sodišča Grimminghouse objavil, da je razjasnil zagonetko šestih umorov, ki so pred tridesetimi leti razburjali javnost v vzhodnem predmestju. Preplah je takrat prišel z umorom delavca Anthonyja Havillanda in končal z nepojasneno izginitvijo nekega reporterja »Downing Dispatcha«. Grimminghouse je odkril, da je bil morilec policijski narednik F. Ottermol, ki je lani umrl v neki norišnici.

Konec

Kako se bomo oblekle na poletje

Odgovor je kaj preprost, tako da nam ne bo vroče. Kralji mode so ta odgovor dopolnili z nadrobnostmi, ki bodo marsikateri naši bralki dobrodošle. Najprej vam povem, da so bili »diktatorji« mode ob izbiri letošnjih poletnih modelov manj muhavi kakor nekdaj. Glede vzorcev vam dopuščajo popolno svobodo. S tem seveda ni rečeno, da si debelške lahko umislijo obleke s širokimi karirastimi vzorci ali velikim cvetjem, kajti v takih oblačilih bodo njihove baročne oblike še bolj vidne! Vsekakor pa naj bodo dopoldanske in popoldanske obleke svetlih barv, ki toplotne žarke odbijajo. Prav primerna so blaga pastelnih barv, bodisi gladka ali z drobnimi, nežnimi vzorci.

In kvaliteta blaga? Spet poljubna! Za delo so vsekakor najprimernejša pralna blaga, ki so trpežna in relativno poceni. Hvaležen je tudi šantung (svila), ki mu pranje prav nič ne škoduje. Bolje pa bo, če pri nakupu šantunga ne štedite, zakaj kvalitetno tovrstno blago vam bo prihranilo likanje.

Sicer pa prepustimo izbiro blaga samim ženam in njihovim denarnicam ter preidimo k osnovnim modnim direktivam za poletje. Najprej naj povem, da boste porabile za poletno obleko precej blaga. Resda so živetki tesno oprijeti, vendar pri zgornjem delu obleke prihranjeno blago nikakor ne bo zadostovalo za bogate gube v krilu, ki ga loči od životka ozek ali širok pas iz istega blaga ali enobarvnega usnja. Krila imajo večidel vsilite žepe. Če je blago umirjene barve, poživite obleko z robčkom živahne, vendar skladne barve, ki naj gleda iz desnega žepa v krilo. Tesno oprijeta so samo krila iz kompaktnjšega blaga (n. pr. iz domačega platna). Taka krila pa krasijo večidel poševni, vsiti žepi z zavilki, če pa teh ni, so tako krojeni, da se krilu ne prilegajo.

Rokavcev na dnevnih poletnih oblekah sploh ni, ali pa so izredno kratki (kimono). Nekateri modeli izpostavljajo sončnim žarkom celo doberšen del ramen. Na večernih poletnih oblekah je videti tudi tri-

četrtinske rokave, ki so zgoraj precej široki, podlahti pa se tesno oprimejo.

Izrezi okoli vratu so zelo raznoliki. V glavnem priznava poletna moda zelo velike dekolteje, ki jih obrobijo najrazličnejši ležeči ovratniki iz istobarnega blaga ali blaga skladne barve, ali pa so obleke tesno zaprte s stoječim ali nežnim okroglim oz. šal ovratnikom, ki oba pomlajujeta.

Zelo moderne so nežne fine čipke, ki obrobijo krila, izreke okoli vratu in rokavce. Nek-

daj zelo cenjeno vezanje je spet pridobilo naklonjenost modnih kraljev. Vezanine je videti na blazah, na krilih ali pa samo na zavhkih žepov oz. na našitih žepih.

Isto kakor za cele obleke, velja tudi za sama krila oz. bluze. Krila so močno nagubana, v pasu tesna. Pasovi so ozki ali široki.

Ob koncu naj dodam še to, naj si obilnejše ženske nikar ne izbirajo modelov z zelo širokimi pasovi, pa tudi krila naj ne bodo preveč široka!

ZANIMIVOSTI

Tiskarno na kolesih si je umislil londonski list Times. Tako si je vodstvo zagotovilo nemoteno izdajanje časopisa v primeru, če bi se pokvarili stroji v glavni tiskarni. Tiskarna z rotacijskim strojem vred je montirana na dveh kamionih, na tretjem pa je urejena delavnica za eventualna popravila. Tiskarno oskrbujejo z električnim tokom lastni generatorji. Redna zveza z uredništvom je omogočena z radijskim sprejemnikom in oddajnikom.

Raka in srčnih bolezni je zmeraj več, je ugotovila svetovna zdravstvena organizacija. V teku leta 1950 je umrlo zaradi srčnih bolezni v Franciji 89.000 ljudi, v Angliji 133.666, v ZDA 532.000, v Nemčiji 80.000, v Italiji 82.000 in v Skandinaviji 28.000. Za rakom pa je umrlo v Franciji 74.000 ljudi, v Angliji 95.300, v ZDA 210.000, v Nemčiji 83.000, v Italiji 49.000 in v Skandinaviji 22.000.

Tuberkuloze pa je vedno manj. V 21 državah, kjer je naseljenih 17% vseh zemljanov, se je od 1939. leta dalje število za tuberkulozo umrlih zmanjšalo za 50%.

Mount Everest, najvišje goro sveta, je po 22 letih brezuspešnih poizkusov množičnih ekspedicij uspešno osvojili britanski odpravi, oziroma njenima članoma Novozelancu Hillaryju in vodji nosačev Tensingu. Zmagovalca sta o svojem uspehu takoj obvestila angleško kraljico Elizabeto II. in ji zmago poklonila kot darilo za njeno kranjce.

Polet do vseh nebesnih teles sončnega sistema bo po mnenju ameriških znanstvenikov omogočen že 1970. leta. Za pot na Mars bo porabila atomska zračna ladja baje samo nekaj tednov.

Nov rekord v stradanju je postavila 61 letna Kornelija Foster iz Johannesburga v Južni Afriki. Celih 78 dni ni zaužila nobene hrane, čeprav je ves ta čas opravljala vsa hišna dela, brala Shakespeareova dela in igrala na — harfo. Čudni zmagovalki so baje harfini zvoki blažili lakoto.

Nov vitamin je skupno s sodelavci odkril I. C. Gon-salus, univerzitetni profesor v državi Illinois. Novi vitamin, imenovan »lipična kislina« je potreben za temeljito izkoriščanje ogljikovih hidratov v hrani.

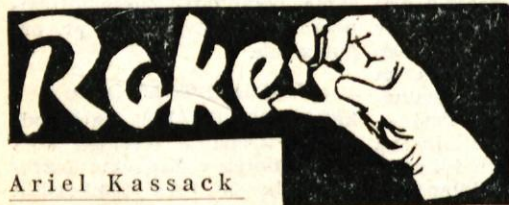
Pravico do dostavljanja pošte zgubi v Detroitu (ZDA) sleherni gospodar, čigar pes je dvakrat ugriznil pismonošo. V Nebraski pa sme mož lastno ženo premlatiti kolikor se mu zahoče, če noče z njim na sprehod. Podobnih absurdnih in nehumanih zakonov je v ZDA še precej, razumljivo da se jih nihče več ne drži, čeprav so še veljavni.

Vidre namesto psov goji znani zoolog Emil Lirs iz Minesote. Že 25 let dresira vidre tako, kakor drugi dresirji pse. Cenraj so to ene najbolj nezaupljivih živali, je zoologu uspelo udomačiti preko 150 vider. Doslej mu še niti ena ni pobegnila.

Kadar ta znanstvenik službeno potuje, vzame s seboj tudi nekaj svojih ljubljencev, ki se po hotelih prav tako ugodno počutijo kakor njihove rojakinje ob vodi. Zelo pogosto si delijo vidre z Lirsom posteljo. Nasploh so pa zelo poslušne; če se še tako živahno igrajo pod vodo, na gospodarjeve klice takoj prihitijo.

Lirs piše dolgo razpravo o življenju vider in jo namerava izdati v posebni knjigi.

Pogreb brez mrtvecev so organizirali v Washingtonu. Spredaj so nošili 20 mrtvaških krst, med njimi 6 otroških in leno število vencev. Ogromen zvon, montiran na kamionu, je alarmiral vso okolico. Za njimi so šla dekleta v kopalkah, nekaj polomljenih avtomobilov, rešilni avto in prometni miličniki na motociklih. S sprevedom so hoteli opozoriti šoferje na večjo previdnost pri vožnji.

Ariel Kassack

V duhu je že videl prvo stran svojega lista z njegovim člankom, zavzetega direktorja in množico, ki se bo kar urgala za posebno izdajo. V tem je natakak zaklical: »Gospoda, zapiramo!«

Odšel je v megleno noč, še ves prevzet od resnice, ki jo je uganil. Bila je resnica, toda kdo bo verjel? Ali bo direktor dopustil objavo članka? Prebivalci bi verjeli v nevidnost Orientalcev, toda tega, kar je sam dognal, ne bodo marali verjeti. Začel je dvomiti, ali bo sploh smel objaviti svoje miselno odkritje.

Res, bralci njegovega lista članka niso brali, ker ni bil nikdar objavljen. Nocoj novinar še ni hotel domov, ker bi ne mogel spati. Zato je šel za pol ure v zloglasno ulico, da bi preizkusil svojo teorijo.

Zel je srečati moža, ki je imel že bele lase in velike, bele roke. Ta mož je bil tako vsakdanji, da bi ga nihče dvakrat ne pogledal. Stopil bi predenj, mu vrgl resnico v obraz in ga presenetil. On sam proti človeku, pred katerim je trepetalo vse mesto. Se vam ne zdi, da je bil novinarjev pogum že predrznost, saj v tisti noči ur ni mogel računati na pomoč? Toda novinar ni mislil na nevarnost. Tudi pogumen ni bil bolj od drugih ljudi. Gnala ga je le želja, priti resnici do dna.

S počasnimi koraki je odšel v ulico Treding Gate, v smeri proti ulici Bevering, kjer je upal, da bo srečal svojega moža. Toda zagledal ga je že na oglu ulice Hamby. Ker je bila slabo razsvetljena, ga še ni spoznal. Dobro pa je opazil njegove bele roke. Sledil mu je in pospešil korake. Ob železniškem prelazu ga je dohitel. Približal se mu je in vprašal kakor tedaj vsi ljudje: Torej, kaj je novega o zločincu? Mož se je ustavil in ga nezaupno pogledal. Ko je novinarja spoznal, je odgovoril:

— Eh, kaj, nič novega ni! Vrag naj ga vzame! Dvomim, da bi se sploh kdaj zvedelo, kdo je.

— Ne vem. Premišljeval sem, pa me je prešinila neka misel.

— Res? —